

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

ISSN 1301-2762

4. Büyük Üstat Mesajı Salih EVCİLERLİ
6. Message from the Grand Master Salih EVCİLERLİ
9. Millî Şef Dönemindeki Masonlar Can KAPYALI
31. İlkel Toplumlarda İnisiyasyon Sıtkı AYTAÇ
45. Zıtlıkların Birlikteliği:
Siyah ve Beyaz Mehmet MESUTOĞLU
53. Ahlâk Üzerine Mehmet KURTOĞLU
61. Localardan Haberler Mimar SİNAN
75. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
76. Mimar Sinan Dergisi Yayın Kuralları Mimar SİNAN
77. Fihrist Yavuz AKSEL

YIL : 2008

NO : 147

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.

İnancınız sağlamsa, mutlaka başarılırsınız.

Şâni Yüce Kur'an (III:139)

Kapak Kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 2009

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : SALİH EVCİLERLİ

Yazı İşlerini fiilen idare eden : ASİM AKİN

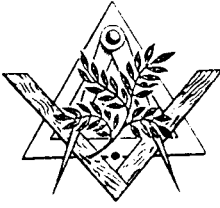
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR, ÜYELERE MAHSUSTUR.

ISSN 1301-2762

SAYI : 147 Nuruşiya Sokağı 9, 80050 – Beyoğlu Tel : 0 212 251 26 50 ARALIK 2008

4. Büyük Üstat Mesajı Salih EVCİLERLİ
6. Message from the Grand Master Salih EVCİLERLİ
9. Millî Şef Dönemindeki Masonlar Can KAPYALI
31. İlkel Toplumlarda İnisiyasyon Sıtkı AYTAÇ
45. Zıtlıkların Birlikteliği:
Siyah ve Beyaz Mehmet MESUTOĞLU
53. Ahlâk Üzerine Mehmet KURTOĞLU
61. Localardan Haberler Mimar SİNAN
75. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
76. Mimar Sinan Dergisi Yayın Kuralları Mimar SİNAN
77. Fihrist Yavuz AKSEL

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Masonluğun sırrı nedir?

Merak edenlere defalarca söylendiği ve yazıldığı gibi Masonluğun kendine özgü bir sırrı yoktur. Sırrın en büyüğü de insanın kendisidir. Bu öğretilenemeyen, dikte edilemeyen ancak kişinin kendi kendine gerçekleştirebileceği; kendi kendini fark etme adına yapabileceği içsel yolculuktan başka bir şey değildir. Aklın tutsaklıktan, ön yargılardan ve ön koşullanmalardan, dogmalardan kurtulmasını sağlamaya çalışmaktır. Kısaca biz bu çalışmaya "*kendini bilmek*" deriz.

Bu yolda bireyin kendi içsel çalışmasını bir düzen içerisinde, aşama aşama yapmasına Masonluk zemin hazırlar. Burada amaç, kişinin komprime bir çözüm bulamayacağı ve sadece sembol ve alegoriler ile bir düşünce bahçesine alınacağını anlatılmasıdır.

İnsanlık gerçeğinde; hakikatin, varlık nedenimizin arayışında, "*Kâmil İnsan*"ın ortaya çıkartılmasında yeryüzünde pek çok yol, yöntem, arayış ve koşullandırmalar vardır. Masonluğumuzda ise bu, bireysel ve içsel bir çalışma olarak ele alınır.

Masonluğumuz bir sivil toplum örgütü veya bir sosyal yardımlaşma kurumu değildir. Hiç şüphesiz elimizden geldiğince Kardeşlerimizle gerektiğinde birlikte paylaşır ve birlikte hareket ederiz. Ancak amacımızı Masonluk üzerinden topluma hizmet etmek olarak değil; kendini geliştirmiş, varlığını toplumun sevgi ve kardeşliğine adanmış Kardeşlerimizin davranışları ile ortaya koyarız.

Bu nedenle, yüzyıllardır, toplum bilincini kontrol altına almak amacı ile dogmatik eğitim yapan mekanizmalar ile işgüzarlar mesleğimizi küçümsemek, aşağılamak, ezmek ve bu yoldan çıkar sağlamak için her zaman çaba göstermişlerdir.

Sistemimiz kendini koruma veya anlatma çabasında olmadığı gibi kimseyi de ikna etmek ihtiyacında olmamıştır. Bu nedenle üyelerini arzu eden, hak eden ve kendini bilme yolunda çalışmak isteyen ham taşlardan seçen Masonluk, haricilere kapalı bir düzen olarak asırlardır yaşamaktadır.

Hepimizin çok iyi bildiği gibi bir Mason, Kâmil İnsan olma yolunda sabır, sebat ve gayretle çalışandır.

Kardeşlerim,

Uyanık ve dikkatli olunuz,

Kardeşlik sevgisini yüreğinizden eksik etmeyiniz,

Doğru bildiğimiz değerleri, elden ele, yürekten yüreğe taşıyarak yaşatalım ki Kardeşlik Sevgisi dalga, dalga tüm evrene yayılsın.

Dilerim öyle olsun.

**Salih EVCİLERLİ
Büyük Üstat**

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

What is the secret of Freemasonry?

As it has been stated or written many and many times, Freemasonry has no secret of its own. The greatest secret of all is the human being itself. This particularity can not be taught, can not be dictated nor can be inspected. It is an internal journey which a person can realize on his own to discover the facts within the depths of his own conscious. It is a long journey that we have to experience to free our minds, avoid prejudices, predeterminations and rescue ourselves from all kinds of dogmas. We call this study shortly to "know thyself".

Freemasonry prepares all the convenient environment for the realisation of this journey step by step within methodical regulations and aspects. The purpose here is to explain the individual that he will never

reach to compact conclusions but instead will be led to a garden of thought where he will meet lots of symbols and allegories that he will have to discover for the development of the individual.

Within the realities of humanity, there have been thousands of paths, methods, systems, researches and conditionings to reveal a "Perfect Man". Within the boundaries of Freemasonry however, this aspect is handled as a never ending inward personal journey.

Freemasonry is not a non-governmental organisation nor a charity foundation. Evidently, we share amongst our brethren or act together when needed but our main purpose is not to serve humanity through Masonry as an institution. Our objective is to raise brethren who have completed their self development and have devoted themselves for the fraternity and love of mankind. We try to reach this objective with our exemplar behaviours.

Therefore, throughout centuries the mechanisms and some obstrusives who try to control the social conscious of mankind by pumping them a continuous dogmatic education have always tried to disdain, oppress and humiliate our craft to satisfy their own benefits.

Our system has never lacked a persuasion or a necessity to protect itself nor has ever desired to expose Freemasonry for a conviction. Therefore, Freemasonry selects its members among the rough ashlar who really desire to improve themselves, who have certain merits to study and spend endless efforts for a personal development. Masonry owes its success to this hermetic and esoteric system which is closed to the profane and has survived since many centuries.

**As we all very well know, a true Mason is a rough ashlar
who spends endless efforts with patience,
determination and perseverance to become a Perfect
Man.**

My Dear Brethren,

Be ever alert and vigilant.

Keep you hearts open to brotherly love and trust.

**Let us carry and share all our virtues from hand to hand
and from heart to heart so that our brotherly love will
debouch the whole universe.**

So mote it be...

Salih EVCİLERLİ
Grand Master

MİLLÎ ŞEF DÖNEMİNDEKİ MASONLAR

Can KAPYALI

FREEMASONS DURING THE PERIOD OF "NATIONAL CHIEF"

After the passing away of the founder of the Turkish Republic and our great leader Mustafa Kemâl, İsmet İnönü had become the President of the Turkish nation. This period known as the "National Chief Period" has been a rather difficult phase of our history. The horrifying effect of the Second World War had covered the whole world and simultaneously convulsed our country though Turkey had not participated in this war. The reactionist activities experienced before the year 1935 and the arising of reactions against the revolutions, progressive improvements and the new regime led to certain precautions against all associations in the country. Freemasons who were fighting beside Atatürk throughout our Independence War and afterwards during the establishment of the revolutions had become members of the parliament and were achieving important posts at the Ministries. Most of them were Ministers. Seeing the importance of the situation, they voluntarily and deliberately stop their masonic activities and the "Dormancy Period" had started. But, they continue their activities by meeting at different places and discussing the country matters and problems without breaking the chain of our brotherhood. This "Dormancy Period" lasts thirteen years. With a slight change in the Law for the Associations, the doors of our Temples are once more opened to the service of our brethren. During the "National Chief Period" and within an

environment where efforts to bring back the old reactionary systems were displayed our Brethren were fighting with all their capacity with their motto "Freemasonry is a mission; and we aspire the improvement of the Turkish Nation" and were embracing their gavels. The sounds of these gavels are still being heard in our days as well.

Birkaç kez "Saat kaç?" diye sordu! Sonra ani bir titreme başladı. Öylesine bir titremeydi ki dişleri birbirine vuruyordu! Kısa bir zaman sonra sakinleşti. Prof. Dr. Kemâl Öke⁽¹⁾, Prof. Dr. Neşet Ömer (İrdelp)⁽²⁾ başucundaydılar. Atatürk dakikadan dakikaya sönüyordu. Doktorlar ve çevresindekiler ümitsizlik içindeydi. Artık hiç kimsede gözyaşlarını saklama iradesi kalmamış, herkes ıstırabını açığa vurmuştu. 10 Kasım 1938, Perşembe sabahı saat 8 sularıydı. Atatürk'ün yüzünün rengi tamamen solmuştu.

Prof. Dr. Âkil Muhtar⁽³⁾ kendinden geçmiş odanın içinde ağlayarak doluyor, M. Kemâl Öke yatağın sağ başucunda ayakta duruyor ve ağlıyordu. Genel Sekreter ile Muhafız Komutanı yatağın ayakucunun sol tarafında duruyorlardı. Ellerini kavuşturmuş saygı duruşundaydılar. Herkes ağlıyordu. Saat 09.05... Atatürk aniden gözlerini açıyor ve başını sert bir hareketle sağ tarafa çevirdikten sonra tekrar önceki durumuna getiriyor ve son nefesini veriyor.

(1) **M. Kemâl Öke:** 1884'de İstanbul'da doğmuştur. İlk öğrenimini Samsun'da, orta öğrenimini Toptaş Askeri Okulu'nda, liseyi Tıbbiye İdadisi'nde tamamlamıştır. Bu sırada annesini ve babasını kaybetmiştir. Yarışma sınavını kazanıp Askeri Tıbbiye girmiştir. 1910 yılında Doktor Yüzbaşı olarak orduya katılmıştır. İstiklâl Savaşı'nın başlaması üzerine çok sevdiği Mustafa Kemâl Paşa'nın yanına geçerek Cebeci Hastanesi'nde göreve başlamıştır. 1941 yılında Tabip Albay rütbesiyle emekli olmuştur. 1946-1950 yılları arasında İstanbul Milletvekili olarak T.B.M. Meclisi'nde bulunmuştur. Mim Kemâl Öke, 20 Ocak 1925 tarihinde Muhibban-ı Hürriyet Locasında tekeris olmuştur. Gençlik ve İnkılâp Localarının kurucularındandır. 1930-1933 yılları arasında Büyük Üstatlık yapmıştır. 1948-1955 yılları arasında Hâkim Büyük Âmir'dir. 1955 yılında Ebedi Maşrığa göçmüştür.

(2) **Prof. Dr. Neşet Ömer İrdelp:** İstanbul'da doğdu. Tıbbiye bitirdikten sonra ihtisasını Paris'te yaptı. I. Dünya Savaşı'nda Kızılay'ın Süveyş örgütünde çalıştı. Tıp Fakültesi Dekanlığı yaptı. Daha sonra da Rektör oldu. 24 Mart 1911 tarihinde Resne Locasında Tekeris olmuştur.

(3) **Prof. Dr. Âkil Muhtar Özden:** 1887 İstanbul doğumludur. Askeri Rüstiye ve İdadisinde okumuştur. Öğrenimini İsviçre'de tamamlamıştır. Meşrutiyetin ilanından sonra İstanbul'a çağırılır. Tıp Fakültesi Tedavi Kliniği Farmakoloji Profesörü olur. Resne Muh. Locası'nda tekeris olan Kardeşimiz, 1949 yılında Ebedi Maşrık'a göçmüştür.

Mim Kemâl Öke

Genel Sekreter hıçkırıklarla karyolanın yanına diz çökmüş, onun sağ elini ellerinin içine almış öpüyor ve yüzüne sürüyordu. Muhafız Komutanı da aynı eli öptükten sonra yorganın altına koydu. Bu arada Prof. Dr. M. Kemâl Öke açık gözlerini kapattı. Yaveri Salih Bozok odadan dışarı fırlayarak şuursuzca sarayın merdivenlerinden aşağı koşuyordu. Alt kattaki boş odalardan birine girdi. Az sonra bir el silâh sesi duyuldu. Bu sesi duyup odaya koşanlar onu kanlar içinde yerde buldular.

Kalbine sıkıldığı tek kurşunla devrilmişti. Bu sırada Atatürk için yukarıda tutulan nöbet defterine şu satırlar yazılıyordu : "Saat 09.05'te vefat etmişlerdir."

Cumhurbaşkanı Atatürk'ün rahatsızlığının ilk belirtilerinin 1935 yılının sonuna doğru ortaya çıktığı, sağlık durumunun ise 1937 yılından itibaren bozulduğu bilinmektedir. Atatürk ölümünden bir süre önce Başbakanlık makamında olan İsmet İnönü ile bir anlaşmazlık yaşamış, bunun sonucu İsmet İnönü görevden alınarak yerine Celâl Bayar⁽⁴⁾ atanmıştır. Yeni bir Cumhuriyeti ve bu Cumhuriyeti oluşturan insanların yükselişe, çağdaşlığa olan özlemlerini, çevresindeki aydın, davaya gönül vermiş, haris ve bencil olmayan sadakat sahibi insanların oluşturduğu kadrosuyla gerçekleştirmeyi sürdüren Mustafa Kemâl artık yorgundur ve hastalığının ilk belirtilerini gizli bir duygu içinde yaşamaktadır.

Atatürk ve Celâl Bayar

Atatürk 1935 yılında, bir yandan Türk kültürünü bilgi metodu ile işleyecek bir tetkik ve araştırma kuruluşuna olan ihtiyacı dikkate alarak, öte yandan orta öğretim kuruluşlarına, milli dil ve tarihimizi ilmi ve

(4) **Celâl Bayar:** 1883 yılında Bursa'nın Umurbey Köyü'nde doğmuştur. Milli Mücadele'nin başlaması ile Anadolu'ya geçerek bu savaştaki yerini alır. Milli Mücadele sırasında Batı Anadolu'da komiteci olarak büyük etkinlikler gösterir. 1937 - 1939 yılları arasında Başbakanlık yapar. Çok partili yaşama geçilmesi üzerine 1946 yılında arkadaşları ile birlikte Demokrat Parti'yi kurar. Bu partinin seçimleri kazanması üzerine Türkiye'nin üçüncü Cumhurbaşkanı seçilir. 27 Mayıs harekâtı ile görevden uzaklaştırılır. Yassıada mahkemesi tarafından idama mahkûm edilir. Ancak cezası müebbet hapse çevrilir. 7 Kasım 1964 günü rahatsızlığı nedeniyle serbest bırakılır. 22.Ağustos.1986'da İstanbul'da vefat etmiştir.

en yeni metotlara göre öğretmek üzere hazırlanmış öğretmen yetiştirmek için Ankara'da **Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi** kurulmuştur. Bu arada Mülkiye Mektebi, **Siyasal Bilgiler Okulu** olarak faaliyete geçmiş, İstanbul Üniversitesi **Tıp Fakültesi**'nin öğrenci sayısı çok arttığından, Ankara'da bir **Tıp Fakültesi** kurulmasına hükümet tarafından karar verilmiştir. **Doğu Üniversiteleri** kurma çabası yüksek öğretim kurumları kapsamında evrensel bir projedir.

İsmet İnönü

Bugün pek anımsanmayan bu önemli proje, Doğu Ülkeleriyle sıkı bağlantılar kurmayı amaçlar. **Sadabat Paktı** imzalanmış, İran Şahı Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Türkiye önderliğinde Doğu sınırlarımızdaki devletlerle bir uyanma ve birlik hareketi başlamıştır. Doğuda kurulacak bir üniversite, hem doğunun yüksek kültür merkezlerini oluşturacak ve hem de komşu devletlerin bilim ve düşünce hareketleriyle bir bağlantı kuracak ve de ayrıca Güney ve Doğu'ya bu merkezden kültür, bilim ve Türk Devrim anlayışı yayılacaktır.

Atatürk'ün kurmayı tasarladığı bu yeni kültür sitesi ve şehri, Türk Kültür Politikasının Doğu'daki üssü olacaktır. Bu çalışmalara paralel olarak Van Orta Okulu liseye çevrilmiş, Erciş'te bir Köy Enstitüsü kurulmuştur. Bütün bu yeniliklerin temeli, Türk Devriminin özü, millet sevgisine, milli beraberliğe ve bu beraberlik içinde ülkenin yükselişi ve çağdaşlaşmasıyla birlikte halkın refah ve mutluluğuna dayanmaktadır. Bu hedef yeni bir kültür anlayışının, Türk'ün tarihten devralarak Osmanlı yönetimi altında yok edilen değerlerinin yeniden yoğrulup çağın gerekleri içinde canlandırılması olarak tanımlanabilir.

Atatürk sanki ölümünün yaklaştığı bilinci içinde aynı yılın sonlarına doğru İstanbul'a geçerek çalışmalarını seçim işleri üzerine yoğunlaştırır. Dolmabahçe Sarayı'nda toplanan Bakanlar Kurulu ile Halk Partisi Yönetim Kurulu'na Başkanlık eder. Bu toplantı sonucu tüm ulusa bir bildiri yayımlar. "Büyük Türk Ulusu'nun Kadın ve Erkek Seçmenleri" diye başlayan bu bildiride esasen gelecek ülkenin halkına emanet edilmektedir:

"Bir yurdun en değerli varlığı, yurttaşlar arasındaki birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygusu ve yeteneklerinin olgunluğudur. Ulusal varlığını ve yurt erginliğini korumak için bütün yurt-

taşların canını ve her şeyini derhal ortaya koymaya karar vermiş olmaları bir ulusun en yenilmez silâhı ve koruma aracıdır. Bu nedenle Türk Ulusunun yönetilmesinde ve korunmasında ulusal birlik, ulusal duygu, ulusal kültür en yüksekte göz diktiğimiz idealdir. Yüksek ve devrimci bir kültür düzeyine varmak için, önümüzdeki yıllarda daha çok emek vereceğiz. Müspet bilim temellerine dayanan güzel sanatları seven, düşünce eğitiminde olduğu kadar, beden eğitiminde de yeteneği artmış ve yükselmiş olan erdemli ve kudretli bir nesil yetiştirmek ana politikamızın açık dileğidir."

Atatürk'ün ölümüyle Cumhurbaşkanlığına seçilen İsmet İnönü⁽⁵⁾, Başbakan olarak Celâl Bayar'ı göreve atamıştır. Ancak kısa bir zaman sonra Bakanlıklara atanan kişiler arasında bazı anlaşmazlıklar ortaya çıkar. Bu arada Eğitim Bakanı Saffet Arıkan'ın yerine Hasan Âli Yücel, Ekonomi Bakanı Şakir Kesebir'in yerine de İzmir Milletvekili Hüsnü Çakır atanır.

Atatürk'ün gözlerini kapamasıyla bir karışıklık yaşandığı gün gibi ortadadır. Bu gelişmeler çerçevesinde Atatürk'ün ölümünden sonra Türk Siyasal Sistemi yeni bir düzene girmektedir. Bu durum II. Dünya Savaşı boyunca dış siyasal koşullara bağlı, ama bazı değişiklikler göstererek çok partili düzene geçinceye dek, Türkiye'nin iç ve dış siyasetine egemen olacaktır.

Celâl Bayar 25 Ocak 1939 günü İsmet İnönü'ye bir yazı gönderir:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimin yenilenmesine Parti Divanı'nca karar vermiştir. Partimizin seçime yeni ve taze bir

(5) **İsmet İnönü:** 1884 yılında İzmir'de doğdu. 1901 yılında İstanbul'daki Topçu Okulu'na girdi. Bu okulu 1903'te topçu teğmeni olarak bitirdi. 1906'da Kurmay Okulu'nu birincilikle bitirerek Kurmay yüzbaşı rütbesiyle Edirne'deki 2.Ordu'nun 8. Alay'ında bölük komutanlığına atandı. Milli Mücadele sırasında Atatürk'ün en yakın silâh arkadaşı oldu. 23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Edirne Milletvekili olarak katılan İsmet İnönü, 3 Mayıs'ta İcra Vekilleri Heyeti'nde Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekili oldu. Garp Cephesi Komutanlığı'na getirildi. 1921 yılında I. ve II. İnönü Savaşları'nda Yunanlıların ilerlemesini durdurdu. Lozan Barış Konferansına Dışişleri Bakanı ve Türk Heyeti Başkanı olarak katıldı. Atatürk'ün ölümünden sonra, 1938 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Türkiye'nin İkinci Cumhurbaşkanı seçildi. 27 Mayıs harekâtından sonra Kurucu Meclis üyeliğine seçildi. 10 Kasım 1961 tarihinde Başbakan oldu. 1972 yılında Parti Genel Başkanlığı ve Milletvekilliğinden istifa ederek, 25 Aralık 1973'te ölünceye kadar Anayasa gereğince Cumhuriyet Senatosu tabii üyeliği görevinde bulundu.

kuvvetle çıkmasının maksat ve esasa daha uygun ve yararlı olacağını düşündüm. Bu imkânı size vermiş olmak için Başbakanlıktan istifamı sunuyorum. Hakkımdaki iyi görüşlerinizin devamını sonsuz saygılarımla dilerim."

İsmet İnönü bu yazıya aynı gün karşılık verir:

"Seçimin yenilenmesi üzerine verdiğiniz istifa kabul olunmuştur. Hizmetinizi takdirle anarak size ve arkadaşlarınıza yürekten teşekkürlerimi bildirmek isterim. Hükümetin kurulmasına İstanbul Mebusu Dr. Refik Saydam memur edilmiştir."

Refik Saydam

Bilindiği gibi ne Atatürk ve ne de İsmet İnönü Masonluk ve Masonlara karşı herhangi bir tutum içine girmemişlerdir. Burada asıl söylenmesi gereken, her iki Cumhurbaşkanı'nın da İstiklâl Savaşı mücadelesini Masonlarla omuz omuza yürüttükleri gerçeğidir. Devlet kurulur kurulmaz gerek yönetimin en üst kademelerinde ve gerekse ülkenin yükselişine katkıda en önemli görevlerde Masonların görülmesi, kendilerine olan inanç ve güvenin tartışılmaz kanıtı olmuştur. Başbakanlığa getirilen Dr. Refik Saydam⁽⁶⁾ K., Altıncı Büyük Mil-

let Meclisi toplantısını 3 Nisan 1939 tarihinde başlatırken, toplantıyı açan en yaşlı üye Dr. Besim Ömer Akalın⁽⁷⁾ da Büyük Üstatlık görevinden gelmiş bir Kardeşimizdir.

(6) **Dr. Refik Saydam:** 1905 yılında Askeri Tıbbiye'yi Tabip olarak bitiren ve ardından Almanya'da uzmanlık eğitimi gören Dr. Saydam, aynı zamanda İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yönetim kadrosunda yer almıştır. 19 Mayıs 1919'da Bandırma Vapuru ile Atatürk'ün yanında Samsun'a çıkan yurtsever kadro içinde yer alan Dr. Saydam, Kurtuluş Savaşı'nın ve Cumhuriyet'in kuruluş döneminin tüm aşamalarında önemli görevlerde bulunur. 1920 yılından ölümüne kadar milletvekili olarak yurda hizmet etmiştir. 1921 tarihinde Sağlık Bakanı olmuştur. Cumhuriyet'in ilk Sağlık Bakanıdır. 1939 -1942 yılları arasında Başbakanlık görevinde bulunmuştur.

(7) **Dr. Besim Ömer Akalın Paşa:** Gülhane Askeri Rüştiyesi'ni bitirmiş, Kuleli Askeri Tıp İdadisi'nden sonra Askeri Tıbbiye'ye girmiş, 25 Mayıs 1884 yılında Tabip Yüzbaşı olarak mezun olmuştur. 1892'de ilk doğum kliniğini açar. 1914'de Tıp Fakültesi Dekanıdır. 1918'de ilk defa Verem Savaş Derneği adı altında tüberkülozla mücadele başlatmış ve bu derneğin başkanlığını yapmıştır Ziya-ı Şark Locasında tekeris olmuş olduğu muhtemeldir. Bu Locadan doğan Necat Locası'nın ilk envarında II. Nazır olarak görev yapmıştır. Dr. Besim Ömer Akalın Paşa 1921 -1924 döneminde Büyük Üstadımızdır.

Masonik yapıya sahip bu değerli insanlar "*Âyinesi iştir kişinin, lâfa bakılmaz*" özdeyişini kişilikleri ve görev anlayışları bütünü içinde yarattıkları eserlerle de kanıtlayarak, kuşandıkları önlüğün hakkını vermişler ve gerçek birer Mason olarak Masonluğun da gurur kaynağı olmuşlardır. Zira onlar böylece, Masonluğu bilmeyenlere dahi, faaliyetleriyle Mason'un ve Masonluğun ne olduğunu göstermişler, "Masonluk ve Mason budur" dedirtmişlerdir.

Başbakan Dr. Refik Saydam K.'in 1939 yılı Eylül ayına rastlayan konuşmasının dört yıl öncesine dönelim, 1935 yılının 9 Ekim gününe! Bu tarih Türkiye'de bazı çevrelerce Masonluğun kapatıldığı tarih olarak gösterilir. Oysa yaşanan olaylar Masonları yalnızca tatile zorlamıştır. Şimdi lütfen hangi sağlıklı ve belirli bir düzeye ulaşmış insan aklı, Osmanlıdan bu yana üç yüz yıl geç kalınarak kabul edilen matbaa dahil, Tanzimat, Meşrutiyet ve Cumhuriyete yol açan yenilikler dahil ve bir Bağımsızlık Savaşı içinde canları pahasına yurt hizmetinde insanlarıyla omuz omuza veren ve nihayet Atatürk'ün en yakın çevresinde çalışma arkadaşlığı yapan, Meclis Başkanlığı, Başbakanlık, İçişleri bakanlığı, Dışişleri bakanlığı gibi yaşamsal görevleri yürüten insanların mensup olduğu bir Cemiyetin, eskilerin deyimiyle "lâf-u güzaf" karalamalarla kapatılabileceğini kabul eder?

M. Esat Bozkurt

Karalamaların büyük çoğunluğu Masonluğa girmek için başvuruda bulunan Mahmut Esat Bozkurt'un⁽⁸⁾, kabul edilmeyişinden kaynaklanmaktadır.

Mahmut Esat Bozkurt İzmir'de sahibi olduğu **Anadolu Gazetesi** aracılığı ile halkı kışkırtıcı, düşmanlık yaratıcı yazılar yayınlardı.

Mahmut Esat'ın Masonluğa kabul edilmeyişini nedeniyle Masonluğa olan düşmanlığı, esasen aldığı eğitime olduğu kadar sosyal yapısına da yakışmayacak boyutlara tırmanmıştır. 2 Ağustos 1933 günü sabaha karşı, yanında iki arkadaşıyla birlikte, İzmir-Karşıyaka vapur iskelesinin cephesinde yer alan binadaki Zuhal Lo-

(8) **Mahmut Esat Bozkurt:** 1892'de İzmir-Kuşadası'nda doğmuştur. 1911 yılında İstanbul Hukuk Mektebi'nden mezun olur. İsviçre'de Lozan ve Freiburg Üniversitelerinde öğrenim görür. TBMM 1. Döneminde İzmir'den milletvekili olur. Mahmut Esat Ankara Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültelerinde Anayasa ve Devletler Hukuku Profesörlüğü yapmıştır. 21 Aralık 1943'de beyin kanaması sonucu İstanbul'da vefat etmiştir.

ca'sının camlarına tabanca ile ateş etmesi, iskeledeki polis memurunun koşarak tabancasını elinden alması ve M. Esat Bozkurt'un karakola götürülmesi ile sonuçlanacaktır. Karakolda "Sarhoştum" diyen Bozkurt, Milletvekilliği dokunulmazlığından serbest bırakılır, ancak yanındaki iki arkadaşı tutuklanır.

İfadelerinde "Masonlar kötü adam oldukları ve memlekete fenalık ettikleri için bu işi yaptık" derler. Zamanın İzmir Polis Müdürü Feyzi Bey ve Savcı Başyardımcısı Ali Rıza Bey'in de Mason olması, olayın geçştirilmesini önleyecek ve olay mahkemeye taşınacaktır. Zuhul Locası'nın Üstadı Muhterem'i, Büyük Üstat'tan şikâyetçi olup olmama konusunda talimat ister. Gelen cevap Masonluğun ruhunu yansıtmaktadır : **"Yürütülmekte olan adli işlemlerle yetinilmesi uygun görülmüştür..."**

Bu konuda burada söylenecek son söz, olayın Atatürk'ün kulağına da gitmiş olduğudur:

- Paşam, dün gece Adliye Vekili Mahmut Esat Bey Karşıyaka'daki Mason Cemiyeti'nin camlarına ateş etmiş! Cemiyettekiler korkmuşlar!

- Bu ne biçim iş! Bu ne biçim iş! Bir cemiyete silâh atmak olur mu? Atılır mı? Burası dağ başı mı?

M. Esat Bozkurt'un İktisat Vekilliği yaptığı dönemde IV. İcra Vekilleri Heyeti Başkanı Rauf Orbay'dır ve Masondur. V. İcra Vekilleri Heyetinde Bozkurt yine İktisat Vekilidir ve Heyet Başkanı yine bir Mason olan Ali Fethi Okyar'dır. Kuşkusuz Mahmut Esat Bey'in çevresinde zamanın diğer ünlü Masonları da vardır. Onlarla ilişki içindedir. Peki ama buna rağmen neden acaba Masonluğa kabul isteği geri çevrilmiştir? Yoksa içki içip camlara ateş edecek kadar kontrolden çıkan kişiliği, Ham Taşı yontmaya elverişli görülmemiş midir?

Gerçek odur ki, ilk Türk Masonlarından bu yana (Çelebizade Sait Efendi - İbrahim Müteferrika 1726) Türk Masonluğu'nun önü üçüncü kez kesilmiştir.⁽⁹⁾ Suçlamalar Masonluğun milli olmayışı, kökünün dışarıda oluşu ve uluslararası gizli bir örgüt kimliğine sahip olması gibi yalan yanlış dedikodular çerçevesinde gelişmiştir. Esasen ve zaten bilindiği gibi, gerek bizim kaynaklarımızdan ve gerekse yabancı kay-

(9) **Suha Umur** Üstadımız, Türkiye'de Masonluğun 250 yıllık tarihinde üçüncü defa olarak 1935 yılında çalışmalarına ara vermiş olduğunu ve 14 yıl sürecek bir uyku devresine girdiğini yazılarında belirtmiştir. (Bkz. Suha Umur; Şakul Der-gisi, Yıl: 1988, Sayı: 3 Nisan)

naklardan elde edilen bilgiler Atatürk'ün Masonluğa karşı bir tutumu olmadığını ortaya koymaktadır. Önderliğinde girişilen Bağımsızlık Savaşı ve hemen ardından gerçekleştirilen köklü devrimler, dünyanın gözü önünde aydınlıklara yönelik yeni bir Türkiye yaratmıştır. Masonluğa yöneltilen suçlamalar, "bir deli kuyuya taş atar, kırk akıllı çıkaramaz" sözünü anımsatır. Zira bu suçlamalar dayanaksız karalamalardır.

Gerçeklerin öğrenilmesi ve öğretilmesi gerekmektedir. Gerçek ise 1935 yılında Masonluğun yasayla, Bakanlar Kurulu Kararı'yla ya da Bakanlığın yazılı bir emriyle kapatılmadığıdır. Nitekim Masonluğun hiçbir mal varlığına el konulmamıştır. Çalışmalarını durdurduklarını kendileri açıklamışlardır. Ayrıca kısaca belirtilmesi gereken diğer bir önemli husus da, çalışmasını durduran (*masonik tabirle uykuya yatan*) birimlerin, Türkiye Büyük Locası'na bağlı tüm Localar ve Türkiye Yüksek Şûrası'na bağlı Atölyeler olduğudur. Türkiye Yüksek Şûrası yasal konumu itibarıyla bu durumdan etkilenmemiş, kısa bir duraksamadan sonra faaliyetini sürdürmüştür.⁽¹⁰⁾

1935 yılında başlayan Uyku Döneminde Türk Yükseltme Cemiyeti'nin feshedilmediğini bir kez daha belirtelim. Ancak Yüksek Şûranın faaliyetini sürdürebilmesi için mevcut yedi üye yetmeyince, Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti'nin eski nizamları gereğince üye sayısını yükseltmek gerekmiştir. Bu nedenle, 1938 yılında İsmail Memduh Altar, Ali Galip Taş ve Cevdet Hamdi Balım Kardeşler Yüksek Şûra Üyeliği'ne geçirilmişlerdir.

28 Haziran 1938 tarihinde Hükümet yeni bir "Cemiyetler Kanunu"nu kabul eder. Bu yasa doğrultusunda Masonlar yeniden Localarında çalışmalarına başlayabilecektir. Ancak eski Masonlar eski Localarında uyanarak toplantılarına başlamak yerine, yukarıda da açıklandığı gibi yeni bir organizasyon içine girmiş olan Türkiye Yüksek Şûrası, üç yeni loca kurulması işlemine başlamayı daha uygun bulmuştur. Böylece "İdeal", "Kültür" ve "Ülkü" Locaları bir yıl sonra kurulmuş olur. Ancak II. Dünya Savaşı'nın yarattığı ortam nedeniyle bu üç Locanın faaliyeti kısıtlı kalacaktır.

(10) 1935'te kapanan Masonluğun 1948'te yeniden çalışmaya başlayabilmesi için hazırlıklar Yüksek Şûra tarafından yapılmıştır. Taksim'de, Sıraselviler Caddesi'nde "Ayla Apartmanı"nın üçüncü katı kiralanarak toplantılara başlandı. (Bkz. Suha Umur; Şakul Dergisi, Yıl: 1988, Sayı: 3 Nisan)

Savaş bitmiş ve 5 Haziran 1946 tarihinde Hükümet Cemiyetler kanunu'nda yeni değişiklikler yapmıştır. Bu değişiklikler Türk Masonlarını cemiyetlerini yeniden kurmaya yönlendirmiştir. Kuruluş için hemen Yüksek Şûra önayak olmuş ve 1948 yılından başlayarak İstanbul, Ankara ve İzmir'de, az önce sözünü ettiğimiz üç Locaya yeni Localar eklenmiştir. Şimdi bu ilk kurulan Locaları saygıyla anarak bir liste halinde sıralayalım: (*)

Loca No.	Adı	Vadisi	Patent Tarihi	İlk Üstadı Muhterem
1	İdeal	İstanbul	1939	Ali Galip TAŞ
2	Kültür	İstanbul	1939	Mustafa Hakkı NALÇACI
3	Ülkü	İstanbul	1939	Cevdet Hamdi BALIM
4	İzmir	İzmir	1948	Hamdi Nüzhet ÇANÇAR
5	Uyanış	Ankara	1948	Muhittin Osman OMA Y
6	Kardeşlik	İstanbul	1949	Av. Ferit UP
7	Hürriyet	İstanbul	1949	Ali Galip TAŞ
8	Sevgi	İstanbul	1949	Hüsamettin Fuat SUNOL
9	Atlas	İstanbul	1949	Mehmet Raşit ERER
10	Doğuş	Ankara	1949	Dr. Saip ÖZER

"Milli Şef" dönemi olarak adlandırılan süreç, yakın tarihimizin zor bir kesitidir. II. Dünya Savaşı'nın başlı başına bir afet oluşu bilinen gerçektir. Doğal felâketler, Erzincan depremi ve yaygın hastalıklar insanımızın moral gücünü çökertirken, pek az gelişmiş olan sanayi de yüksek üretim giderlerinin sıkıntısı içinde kıvrınmaktadır. Mallar pahalı fiyatlarla tüketicinin eline ulaşmaktadır. Buğday ürününün çok az olması, Türk Milleti'nin ana besin maddesi olan ekmekte kısıntılar yapılmasına neden olmuştur. Karışık dünya konjonktürü içinde büyük bir orduyu beslemenin zorunluluğu da göz önüne alınacak olursa, toplumun yaşadığı bunalım kolayca anlaşılacaktır. Bu karmaşa içinde fırsat kollayan güçlerin kışkırtıcı faaliyetleri, hükümeti rahatsız etmekte, yaralamaktadır. Doğal olarak hükümet bazı önlemler almak

(*) Bkz. *Hür Masonluk Tarihinden Notlar*, Fikret Çeltikçi, Mimar Sinan Yayınları: 6, İst. Yenilik Basımevi

Hasan Âli
Yücel K.

zorunda kalacak ve "Adalet", "Güvenlik", "Uygulama Yeteneği" başlıkları altında karara bağlanan önlemler derhal yasalaştırılacaktır. Milli Şef İsmet İnönü, Hasan Âli Yücel'in hizmetlerini şükranla andıktan sonra ülkenin aydın, vatansever insanlara ihtiyacı olduğunu vurgulayarak görüşlerini şu ünlü sözleriyle sürdürecektir:

"Köy Enstitülerinde, her türlü okullarımızda, kuruluşlarımızda, ordumuzda; ortak yurdun ülkülerini Türk çocuklarına, eşit adalet ve şefkat duygularıyla vermeye çalışıyoruz. Onları

büyük Cumhuriyet potasında kaynatıp meydana Türk Vatanseverleri çıkarmaya uğraşıyoruz. Yurttaşlarım güvenebilirler ki, başarılarımız temellidir ve gelecekte daha göz alıcı olacaktır. Türk Milliyetçiliği içinde vatan çocuklarının temiz ülkülü ve vatansever düşünce-li olarak birbirine dayanan sağlam bir millet olması, erişilmez ve yanlış bir hayal değildir. Bunun doğru bir düşünce ve erişilir bir hedef olduğunu, elle tutulur ve gözle görülür sonuçlarıyla tam olarak anlıyoruz."

Kardeşlerimizin Uyku Döneminde de görevlerini büyük bir özveriyle sürdürdüklerini görüyoruz. Loca çalışmalarında yüreklerinde pekiştirdikleri sevgi erdemini, edindikleri nur'un yükselişe uzanan bilgi birikimiyle bütünleştirerek çevrelerine, vatanlarına ışık saçıyorlar.

"Bu insanların, özellikle de halkın eğitimi alanındaki çalışmaları, Türkiye gibi modernleşme çabası içinde bulunan başka memleketlerde yapılan eğitim deneyleri ile karşılaştırdığımız zaman, şaşılacak bir gerçeğe karşı karşıya kalıyoruz"

diyor; Fay Kirby.⁽¹¹⁾ ve devam ediyor:

"Hindistan, Pakistan, Endonezya'da yaptığımız kişisel gözlemler, Meksika, Brezilya, Sudan, Mısır gibi ülkelerde yapılan deneyler hakkındaki incelemelerimiz, göstermiştir ki, bu memleketler Türkiye'de uygulanan Köy Enstitüleri fikrinin bulduğu çözümünden daha pek

(11) **Fay Kirby:** 1926 yılında Amerika'da Boston şehri yakınında doğmuştur. 1947 - 1950 yılları arasında Türkiye'de öğretmen olarak çalışmıştır. Hemen hemen bütün illeri dolaşmış, birçok kasaba ve köy görmüş, Türkiye'nin modernleşmesi yolunda emek veren kişilerle konuşmalar yapmıştır. (Bkz. "Türkiye'de Köy Enstitüleri" Fay Kirby, İmece Yayınları, 1962 Ankara)

uzaktadırlar. Hatta Amerika'nın ve Birleşmiş Milletlerin yardımlaşma programları hâlâ Tanzimat devrindedir."

Hasan Âli Yücel K.'miz'in ⁽¹²⁾ 1938 yılında, 41 yaşındayken, Celâl Bayar'ın kurduğu kabinede Maarif Vekili olduğunu biliyoruz. Atatürkçü doğrultuda ve İsmet İnönü'nün desteğiyle hümanist reformları gerçekleştirmeye başlayacaktır. 1939 yılında Birinci Türk Neşriyat Kongresi'ni açar. Yazarlar, yayıncılar, eğitimciler, araştırmacılar, sanatçılar, milletvekilleri ve Bakanlık görevlileri bir araya gelmiştir. Türkiye'nin yükselişine yönelik neler yapılması gerektiğiyle ilgili tüm ivedi konular uzmanlar tarafından açıklanır. Örneğin hepimizin hâlâ özlemle andığı dünya klâsiklerinin dilimize çevrilmesine karar verilir. Köy Enstitüleri'nin daha da etkinleştirilmesine çalışılacaktır. 31 Mayıs 1939 tarihinde Son Telgraf Gazetesi'nde şunları yazar:

"Neşriyat Kongresi büyük önem taşımaktadır. Türkiye aydınlanma yolunda yürümektedir. Tanzimat'la açılan bu yoldaki hareket Cumhuriyet'te akılcı, hümanist, tek sözcükle "aydınlanmacı" düşüncelere sahip bir Tarih ve Dil Devrimleri'nin Rönesansı olmuştur. Batı uygarlığı düşüncenin olduğu kadar bilimin üzerinde de durur. Biz Ortaçağın din değerlerini 20. yüzyılın başlarına kadar yalnız vicdan işlerinde değil, dünya işlerinde de düstur edindiğimiz için müspet bilimlerden yoksun kaldık. Kafamızı, omuzlarımız üstünde bir cami kubbesi gibi taşıdık durduk."

Devrimlerde Atatürk'le bütünleşen ve Türkiye'yi modern hamlelerle iyiliğe, güzelliğe ve güçlülüğe taşıyan aydın insanlar 1925'te Şeyh Said ve 1930'da Menemen Olayı adı altında anılan "İrtica Olayları"na tanık olmuşlardır. Bu olaylar Devlet'in gücüyle bastırılmış, ancak Devlet sağlam bünyede baş gösteren çıbanın kökünün kazınmadığını anlamıştır. Olası tüm muhalefet odakları ya ortadan kaldırılacak, ya da Devlet'in kendine bağlanacaktır. Bu elbette pek çok sivil toplum kuruluşunun faaliyet alanını ortadan kaldıracaktır. Zamanın tek siyasi partisi CHP, tüm toplumsal kesimleri kontrolü altına almaya ve kendine bağlamaya çalışacaktır. Hatta kendi bünyesinde işçi ve esnaf cemiyetlerini bile örgütlemeye girişecektir. Dolayısıyla Masonluğun

(12) **Hasan Âli Yücel (1897 -1961):** Türk yazarı, eğitimcisi, siyaset adamı. Yüksek öğrenimini Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde tamamladı. 1935 yılında İzmir Milletvekili seçildi. 1938'de Milli Eğitim Bakanlığı'na getirildi. 1961'de Kurucu Meclis Üyesi oldu. Hasan Âli Yücel K.'miz Felsefe Öğretmeni iken, 10 Nisan 1925 tarihinde İstanbul'da Vefa Muhterem Locası'nda tekeris edilmiştir.

Uyku Dönemi'yle ilgili spekülâtif değerlendirmeler yapanlar, önce şu bilgileri irdelemek zorundadırlar:

- Türk Ocakları kapatılmıştır. İzmir suikastı sonucu yargılamada, muhalif İttihatçı kadrolar tasfiye edilmiştir. Onları tasfiye eden de Kemalist kadro içinde yer alan eski ittihatçılardır. İttihatçılıktan geriye kalanın, onun kültür kuruluşu olan Türk Ocakları olduğunu anımsamak gerekir.
- Kadınlar Birliği de kapatılır. Türk kadınının Türk Devrimi ile bütün haklarını aldığı ve bu nedenle de Kadınlar Birliği'ne gerek kalmadığı ileri sürülerek feshi istenir. İktidarın baskısıyla bu fesih kararı alınmıştır.
- Kapatılan derneklerden bir diğeri, Muallim Birlikleri'dir. Fesih kararında yine gerekçe olarak, Halkevleri gibi bir kültür kuruluşu varken, Muallim Birlikleri'nin gereksiz olduğu ileri sürülmüştür.
- Türk Hava Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay gibi derneklere gelince, Devlet bunları kendi kontrolünde bulundurmaya tercih edecektir. Hatta bu dernekler çoğu kez CHP binalarında varlıklarını sürdürebileceklerdir.

Masonlar da bu örnek liste içine sokulabilir. Ancak şu farkla ki Masonlar hiçbir zorlayıcı hüküm altında çalışmalarına son vermiş değildir. Çalışmalarına ara verme kararı, Devleti tehdit eden tehlikeler karşısında Devlet'in yanında olmak ve Devlet'e yardımcı olmaktan ibarettir. Zaten bu kararı da Devlet'in en başında yüksek görevlerde bulunan Kardeşleriyle birlikte almışlardır. Giresun Milletvekili Münir Akkaya K.'in 18 Haziran 1935 tarihli İstanbul'da yüksek dereceli bir Üstadımıza yazdığı Masonların uykuya giriş kararı almalarıyla ilgili mektup, kararın alınmasındaki sırrın, ya da gizli tutulmasında büyük özen gösterilen nedenlerin varlığı açısından önemli bir belgedir:

18 Haziran 1935

Pek Sevgili ve Muhterem Üstadım,

25 Mayıs 1935 tarihli iltifatnamenizi dün gece Kızılay bahçesinde dolaşırken aldım.

Pek yüksek ve nezih fırkamızın değerini fevkinde gösterdiği itimat ile ne kadar iftihar etsem yeri vardır. Bu babta esirgemediğiniz iyi hislerinize teşekkürler eder, gözlerinizden öperim.

Fırkamızın programlarını tatbik sahasına çıkarırken Millet ve Memlekete zarar ve faydası olan şeyleri kılı kırk yararcasına incelemekte bulunduğu meydandadır. Söylediğiniz sahada icra edilecek bir karar henüz yoktur. Ulu ve Yüksek Önderimizin verecekleri her türlü karar bizler için mütadır. Çünkü bizim bilmediğimiz bir nokta vardır ve işin böyle olduğuna imanımız vardır.

Verilecek karara intizar her halde hayırlı olur Üstadım.

Bu mektup 18 Haziran 1935 tarihini taşıyor. Anadolu Ajansı'nın Masonların faaliyetlerine son verdiğine dair gazetelerde yayınladığı tebliğ tarihi ise 10 Ekim 1935⁽¹³⁾. Üç buçuk aydan fazla bir zaman geçmiş. Bu zaman zarfında Hâkim Büyük Âmir Dr. İsmail Hürşit, Büyük Üstad Muhiddin Osman Omay, Yüksek Şûra'dan Dr. Fuat Süreyya Paşa ve Muhip Nihan Kuran Kardeşlerin Ankara'ya defalarca giderek o zamanki Devlet Şûrası Başkanı Mustafa Reşat Mimaroglu, Ankara Valisi Nevzat Tandoğan ve Milletvekili Dr. Rasim Ferid Kardeşlerle görüşüklerini ve son toplantının ise Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Kardeş ile yapıldığını biliyoruz.

33 Dereceli sekiz Kardeşin bu son toplantısında Dahiliye Vekili Şükrü Kaya K., Masonların sosyal ve kültürel faaliyetlerini bir zamandır Halk Evleri ve Halk Odaları'nın yürüttüğünü belirterek, Masonların faaliyetlerini tatil etmelerini isteyecektir. Ancak eklediği bir söz daha vardır ki, nedense bugüne dek bu söz üzerinde durulduğuna bu satırların yazarı hiç rastlamadı! Şükrü Kaya sözlerini bitirmeden önce yanındaki Kardeşlere Atatürk'ün bir sözünü aktarır: **"Ülkeler çeşitlidir, ancak uygarlık tektir. Bir ulusun yükselmesi için bu tek uygarlığa katılması gerekir. Ulusumuzun bu bilince ulaşması için geçici bir aşamaya ihtiyacı vardır."**

(13) 10 Ekim 1935 tarihli gazetelerde çıkan Anadolu Ajansı'nın tebliği aynen şöyledir: "Ankara 9 (A.A.) Mes'ul ve maruf imzalar altında Ajansımıza verilmiştir. Türk Mason Cemiyeti memleketimizin sosyal tehkâmülünü ve günden güne artan muazzam terakkilerini nazarı itibare alarak ve Türkiye Cumhuriyeti'nde hâkim olan demokratik ve cidden laik prensiplerin tatbikatından doğan iyilikleri müşahede ederek faaliyetine - bu hususta hiçbir kanun olmaksızın - nihayet vermeyi ve bütün mallarını Memleketimizin sosyal ve kültürel kalkınmasına çalışan Halk Evleri'ne teberruu muvafık görmüştür." Dahiliye Vekili Şükrü Kaya bu yazı gazetelerde çıktıktan sonra şu açıklamayı yapmaya gerek duyacaktır: "Türk Masonları kendi ideallerinin Hükümetin esas programında dâhil olduğunu göreyerek, kendi teşkilâtlarını kendileri fesh etmişlerdir. Hükümetin bu iş üzerinde hiçbir teşebbüsü ve alâkası yoktur."

Masonluk tatile girmiş ve tüm mallarını memleketimizin sosyal ve kültürel kalkınmasına çalışan Halk Evleri kullanmaya başlamıştır da, Halk Evleri rahat mı bırakılmıştır? Ya peki ilerleyen yıllarda geliştirilen Köy Enstitüleri? Masonluğa yüklenilen suçlamalar, bu kez de değişik adlar ve yakıştırmalar altında bu kuruluşlara yöneltilmiştir.

Uyku döneminde Kardeşlerin birbirlerinden kopmadıklarına ve değişik mekânlarda toplandıklarına tanık oluyoruz. Önce Kardeşlik Locası kurucularından dayım Fuad Duyar Kardeşimizin anıları geliyor ak-

Fuat Duyar K.

lıma. Kendisi o yıllarda Cumhuriyet Gazetesi istihbarat Şefi. Çengelköy'de Osmanlı zamanında bir Mason Locası olduğuna dair notları arasına kayıt düşmüş. Ayrıca uyku dönemine ait toplantılardan söz ediyor.

Kardeşlik Locası 1949 yılında kurulduğuna göre, Fuat Duyar Kardeşimizin sözünü ettiği uyku dönemine rastlayan toplantıların Noel Eram'ın yalısında ya-

K. U. M. Y. Ş.

HÜRRİYET MÜSAVAT DEMİŞVET

İTTİHAT KUVVET TERAKKİ

Büyük Katıplık Daire

Mes. İstanbul

12 Teşrinievvel 1335

N. 797

Muha. NİLÜFER Mahal

Uşa Muhaine

Muha Uşa Kım,

İlgili orundan aldığım buyuruk üzerine Cemiyetimizin toplantıları yeni bir buyuruğa kadar tatil edilmiştir.

Keyfiyeti tebliğ ile sevgi ve saygılar sunarım, Muha Uşa Kım.

Türk Yükseltme Cemiyeti Re

**Faaliyetin tatil edildiğini Bursa'ya bildiren levha
(12 Ekim 1935)**

pıldığı anlaşıyor. Bu yalı Çengelköy iskelesinden Kuleli'ye giden yolun üzerinde üçüncü yalıdır. Konuyla ilgili bazı ilginç öyküleri Beylerbeyi Havuzbaşı'lı Dr. Nuri Akyol K.'den de dinlemişizdir. Uyku dönemine rastlayan zaman dilimi içinde Nurettin Artam K.'in anıları da Havuzbaşı başta olmak üzere Çengelköy, Beylerbeyi gibi birbirine yakın semtlerde toplantılar düzenlendiğini, Kardeşlik zincirinin sürekli yaşatıldığını kanıtlayıcı belgelerdir.

Bu elbette yalnızca İstanbul'a özgü bir davranış değildir. İstanbul dışındaki Masonlar da kendi aralarında toplantılar düzenlemişlerdir:

- Ankara'da "Cumhuriyet Mahfili": Yenişehir, Necatibey Cad. No: 1
- İzmir'de "Ehram, Güneş ve Merih Mahfilleri": Gazi Bulvarı Akseki Ticaret Bankası üstü.
- İzmir'de "Zuhal Mahfili": Karşıyaka Kulübü üst katında.
- Samsun'da "Işık Mahfili": Çakıroğlu Fabrikası karşısında.
- Gaziantep'te "Cenup Yıldızı Mahfili" : Doktor Saip Safi Bey'in evinin alt katı.

Bu değişik mekânlarda Kardeşler her ne kadar gönül birliği içinde toplanarak masonik ideallerini ayakta tutmaya ve çalışmalarını geleceğe yönelik sürdürmeye özen gösteriyorlarsa da, özellikle de Millet Meclisi'nde bazı muhalifler, yönetimde önemli yerlere getirilmeleri düşünülen Kardeşlerimizden çekinmektedirler. Örneğin yersiz çıkışlarıyla ünlü Adana Bağımsız Milletvekili Sinan Tekelioğlu, 1949 yılında Masonların yeniden faaliyete geçmelerinden duyduğu tedirginlikle Meclis'e bir önerge verecek, "Yasanın açıklığına rağmen Masonların nasıl olup da Türkiye'de faaliyette bulunduklarını?" soracaktır. İçişleri Bakanı Prof. Emin Erişilgil'in yanıtı ise kesindir: "Dernekler Yasası'na göre kurulacak her dernek tüzüğünü Bakanlığımıza verir. Gerekli olan inceleme yapıldıktan sonra dernek kurulur. Herhangi bir derneğin faaliyetlerini durdurmak mahkemelerin vereceği karara bağlıdır." Masonları dayanaksız ve geçersiz savlarla suçlayanların sözleri Yasa tarafından engellenince, geriye bu kişilerin günümüze dek uzanan dedikoduları ve gerçekte hiç ilgisi olmayan sözleri ve "değeri kendinden menkul" yazıları ortada kalacaktır.

1935 yılında zaten feshedilmeyen Türk Yükselme Cemiyeti, 5 Şubat 1948 tarihinde İstanbul Vilâyeti'ne müracaat ederek **Türkiye Mason Derneği** adı altında yeni bir dernek kurar. Ancak uykuya dalışla bir-

likte Nuru Ziya Sokağı'ndaki, Türk Yükseltme Cemiyeti adına tescilli binamız, kullanılamadığından, çalışmalara Taksim'de, Siraselviler Caddesi'nde kiralanın "Ayla Apartmanı"nın üçüncü katında başlanmıştır. Daha sonraki çalışmalarla İstanbul, İzmir ve Ankara'daki binalarımız açılan davalar sonucu geri alınacak ve kullanıma açılacaktır.

SONUÇ

1939 -1945 yılları bilindiğı gibi "Milli Şef Dönemi" olarak adlandırılıyor. 26 Aralık 1938 tarihinde olağanüstü toplanan Cumhuriyet Halk Partisi Kurultayı'nda bir tüzük değişikliğı yapılarak, Devlet Başkanı İsmet İnönü'ye totaliter rejimlerde olduğu gibi, "Değişmez Genel Başkanlık" hakkı tanınıyor.

Amaç değişik kaynaklarca "Şef'in rolü her ülkede, özellikle de parti yaşamına girmiş ülkelerde çok önemlidir" şeklinde belirtildikten sonra şöyle devam ediliyor:

"Politik kanıları çoklukla ilkeler halinde birleştirip olgunlaştıracak ve ilkeleri zihinlere aşılayacak ve sürekli olarak besleyecek, ülke siyasetine hedef çizecek ve insanları politik alanlarda yetiştirecek olan İsmet İnönü'dür. Her toplulukta ve parti içinde bu yüksek nitelikli kişileri her an bulup ortaya çıkarmak kolay olmadığı gibi, bir siyasi partinin yüksek yönetimini eline teslim ve emanet ettiği makam ve kişi üzerinde sık sık değişiklik yapmak yönetimi zayıflatıcı bir etki yaratıyor. Cumhuriyet Halk Partisi gibi milletin kuruluş ve yükseliş mücadelesinde kendisine rehberlik etmiş. Cumhuriyetçilik - Devrimcilik - Laiklik gibi Türk Ulusu'nu daim kılacak, eğitecek ve yükseltecek değerler üzerinde titizlikle duruluyor, uygulamaya konuyor."

Masonluğun uyanış yılı olan 1948'den iki yıl önce, yani yukarıda temel alınan anlayış ve prensip doğrultusunda, Dernekler Kanunu'nda da değişiklik yapılıyor. Bu suretle Türk Masonluğu da yeniden bir dernek kurmak suretiyle on üç yıl süren uyku döneminden uyanmış oluyor. Ancak aynı döneme rastlayan yıllarda dünya yaşadığı kritik dönemin ağırlığı altındadır. İkinci Dünya Savaşı, Avrupa'nın ortasında İtalyan ve Almanların savaş eşliğinde Nazi - Faşist hareketleri ekonomik, sosyal ve politik dengeleri bütünüyle altüst etmiştir. Amerika'nın ön plâna çıkarak üstün hâkimiyetini ortaya koymasıyla savaş bitmiş ve "Demokrasi Rüzgârları" adı altında yeni bir döneme girilmiştir.

Bu yeni dönemin Cumhuriyet Halk Partisi'nin, başta İsmet İnönü olmak üzere, diğer yüksek rütbeli yöneticilerini rahatsız ettiği kesindir. Atatürk'ün on beş yıla sığdırdığı o süratli yükseliş duraksamıştır. O'nun yokluğu ile birlikte bir duraklamanın yaşandığı gözle görülür derecede açıktır.

Masonların yeniden uyanışı ve çalışmaya başlamaları Milli Şef Dönemi'nin son yıllarında belirginleşmeye başlayan bu yeni oluşum atmosferi içine rastlar. Artık yönetimde kendisini halkın zirveye getirip oturttuğu ve bu güçten bir misyon çıkartan Demokrat Partililer vardır. Ancak ne var ki Demokrat Parti'yi iktidara getiren gücün, yani Yüce Atatürk'ün **"Ellerinden tutulması ve kendilerini yönetecek insanları seçecek düzeye getirilmesi"**ni istediği **halkın** istatistiklere göre durumu aşağıdaki gibidir:

Sayım Yılı	Toplam Nüfus	Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma Yazma Bilen
1935	12 862 754	10 387 105	2 475 649
1940	14 900 126	11 242 759	3 657 367
1945	15 166 911	10 583 606	4 583 305

İstiklâl Savaşı'nı Atatürk'ün yanında tamamlayarak Cumhuriyet kadrosunu oluşturan ve devrimleri tamamlayan aktif kadro (***ki bu kadronun büyük bir bölümünün Bandırma Vapuru ile başlayan, Kurtuluş Savaşı ile devam eden, Meclis'i kurarak Türkiye Cumhuriyeti'ne imkân veren ve nihayet devrimleri gerçekleştiren halka ve ülkeye yükseliş yolunu açan Kardeşlerimizden oluştuğunu biliyoruz***), Türkiye'ye hakim olan bu yeni gelişmelere kuşkuyla bakmakta ve hatta küskün bir tavır içine girmektedirler. Zira onlar halkı eğitmek, halkı yüceltmek ve halkı lâayık olduğu değerlere kavuşturmak gibi çabalar içindeyken; bu yeni zihniyet halkı yalnızca kendilerini iktidara taşıyacak bir oy aracı olarak görmeye başlamışlardır. Daha da ötesi ve önemlisi, devrimlerle başlatılan çağdaşlaşma durdurulmuş ve hatta bir geriye dönüş harekâtı başlatılmıştır. Milli Şef Döneminin büyük bir bölümünü uykuda geçiren Kardeşlerimiz, yukarıda sözünü ettiğimiz özel toplantılarında, yaşanan durumun ve gidişatın endişesi içindedirler. Öyle ki, düşünce ve görüşlerini her bir araya gelişlerinde açık ve kesin bir şekilde ifade etmektedirler. Esasen bu alışkanlık Mustafa Kemâl ve çevresindeki kadronun

İstiklâl Savaşı'ndan başlayarak devrimler süreci boyunca uyguladıkları yöntemlerdir. Hiçbir sapmaya imkân verilmez. Art niyet ve hizbe yer yoktur. Her şey Türk Halkı'nın yapısına ve yararına uygun stratejiler içinde geliştirilmektedir. Günümüzde de üzerinde durulması gereken bu hassas noktaya, değerli sosyolog Cahit Tanyol şu satırlar içinde değinir:

"19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başında demokrasi mücadelesinin en önemli hedeflerinden biri sayılan çağdaş, medeni bir rejim meydana getirmek amacıyla hazırlanan Kanun-u Esasî [Anayasa] anlayışı ile Mustafa Kemâl'in bu kavramı bilinçli olarak reddedip yeni Türkiye Devleti'nin temellerini atmak üzere hazırlattığı Teşkilât-ı Esasiye Kanunu zihniyet olarak birbirinden bambaşka iradeleri yansıtmaktaydı. Birincisi, Batılıların telkinleri doğrultusunda biçimlenmiş bir zihniyetle tam da devletin birlik ve bütünlüğünü bozan, çözen bir siyasi rejim öngörmekteydi. Mustafa Kemâl o yıkıcı süreçte ortalığı saran her türlü yasal ve yasa dışı siyasal partilerin ve girişimlerin birbiriyle yıkıcı, bıkırtıcı bir rekabet ve mücadeleye tutuşmalarının neye mal olduğuna tanık olmuştu. İkincisi, Kanun-u Esasî'nin meşrutiyet düzeninde bile her an Padişah tarafından rafa kaldırılabilirdiğini, daha sonra koşullar zorlandığındaraftan indirildiğini hiç unutmamıştı. (Yani devletin başında Padişahın iradesi güya ayakta tutuluyor, ama asıl rejim düzeyinde devletin yapısının altı anayasal bir şekilde oyuluyordu.) Atatürk, Batının ve batıcıların, sözde demokratların o güne değin bırakın gündeme getirmeyi, akıllarından bile geçirmediikleri Cumhuriyet Yönetimi'ni kurarak bu maskaralığa son vermişti: Egemenlik kayıtsız şartsız ulusundur. Demokrasinin temelinde ve ruhunda gerçek anlamda bu yatmaktadır."

Milli Şef Dönemi Masonları, değişen sistemin bir geri dönüşü sergileyen ortamı içinde, kendilerini bir yol ayrımıyla yüz yüze bulmuşlardır. Bu yol ayrımında Türk Masonları'nın yöneldikleri hedef ve kendilerini tanımlamaları hep aynı olmuştur. Bunu Prof. Dr. Ziya Umur K.'miz şu sözleriyle dile getirir:

"Masonluk bir misyondur; bizler Türk Cemiyeti'nin seviyesini yükseltmeye talibiz."

Fikret Çeltikçi Kardeşimiz ise bu hedefi şöyle belirtir:

"Türk Masonu'nun görevi her şeyden önce Türk Toplumunun refah, huzur ve mutluluğuna yöneliktir. Bu hususta göze alın-

ması gereken çalışmalar ve gayretler ortada dururken, dünya Masonluğu adına spekülâtif araştırmalara koyulmak, ödevlerin sırasını değiştirmek olur."

1948 yılından günümüze uzanan çalışmalarımızda, Mabetlerimizden yükselen çekiç sesleri, hep bu ruhun varlığını ve sesini yansıtmaktadır.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR;

- APAK, Kemalettin: *"Ana Çizgileriyle Türkiye'de Masonluk Tarihi"* Mason Dergisi Yayınları, İstanbul 1958
- AYAN, Tamer; *"Atatürk ve Masonluk"* Ak Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2003
- DUMONT, Paul; *"XX. Yüzyıl Başlarında Selanikteki Fransız Obediyansına Bağlı Franmasonluk"* İstanbul 1985
- ERGİNSOY, Abdurrahman; *"Türkiye'de Masonluğun Doğuşu"* Erciyas Yayınları, İstanbul 1996
- GOLOĞLU, Mahmut; *"Milli Şef Dönemi"* Kalite Matbaası, Ankara 1974
- GÜLEN, Nejat; *"Dünya'da ve Türkiye'de Mason Aleyhtarlığı"* Nar Muh. Locası yayını, İstanbul 1997
- GÜN, İzzet Nuri; *"Masonluk ve Masonlar"* Menteş Matbaası, İstanbul 1998
- İZMİR VADİSİ Nur Muh. Locası'nın 35. Yılına Armağan *"Kardeşlik Kitabı"*
- KILIÇ, Ali; *"Son Günleri"* Sel Yayınları, İstanbul 1955
- KIRBY Fay; *"Türkiye'de Köy Enstitüleri"* Colombia Üniversitesi'nde yapılmış Doktora Tezi, Ankara 1962
- LAYIKTEZ, Celil ; *"Türkiye'de Masonluk Tarihi Cilt : I"* Yenilik Basımevi, İstanbul 1999
- NESİMİ, Abidin; *"Yılların İçinden"* Gözlem Yayınları, İstanbul 1977
- ÖZGEN, Prof. Dr. Eralp; *"Cumhuriyet Döneminde Eğitim Siyasetimiz"* Tesviye Muh. L. sı Yayınları
- SANVER, Remzi; *"Masonluk - Işığın Arayanların Hikâyesi"* Kurtiş Matbaacılık, İstanbul 2000
- SEL, K. S.; *"Türk Masonluk Tarihine Ait Üç Etüd"* Yenilik Basımevi, İstanbul, 1973
- TURAN, Şerafettin; *"Türk Kültür Tarihi"* Bilgi Yayınevi 1990
- TÜRKGELDİ, Ali Fuad; *"Görüp İştiklerim"* Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1984

MİMAR SİNAN DERGİSİ :

ÇELTİKÇİ, Fikret ; *"Türkiye'de Masonluk Gelişmelerinde Üniteler"*
1980 Sayı 35

KAPYALI, Can; *"Türkiye'nin Matbaaya Kavuşma Sürecinde İlk Türk Mason-
ları"* 2002 Sayı : 125

UMUR, Suha; *"Türkiye'de Masonluğun 1935 - 1948 Uyku Dönemi"* 1987 Sayı : 42

KOYLAN, Osman Zeki; *"Hatıra Defterimden"* 1983 Sayı : 48

TESVİYE DERGİSİ :

ENDEM, Naci; *"Nuru Ziya ve Eski Çiçekçi Sokaktaki Binalarımız"* Kasım
2000, Sayı : 47

TİMMURKAN, Tunç; *"Büyük Üstat Mesajı"* 1997, Sayı : 30

ÖNAL, Ayşe; (Röportaj) *"Masonluk Yaşlandı mı?"*, 1996, Sayı 24

INTERNET KAYNAKLARI :

<http://www.mkataturk.gen.tr/ozel8.html>

<http://mitglied.lycos.de/goezele53/alevi-bektasi/Not/htm>

<http://lidya.hacettepe.edu.tr>

<http://mitglied.lycos.de/goezele53>

<http://www.geocities.com/unutmadik/hasanaluyucel.html?200526>

<http://www.tedkonya.k12.tr>

<http://turkyigitleri.com>

<http://aile.gov.tr/aileist.htm>

<http://www.mason.org.tr/90yil/onsoz.html>

<http://mason.org.tr/tarih1.html>

İLKEİ TOPLUMLARDA İNİSİYASYON

Sıtkı AYTAÇ

INITIATION IN PRIMITIVE SOCIETIES

Initiation can be defined as the transformation of an outsider or a profane to a secret intimate. To admit a profane within a certain organism and to elevate his being and soul from a lower to a higher level. The general technique in this process is to inoculate the individual a sense of death to be born to a new life. The word "initiation" originates from the Latin word "initiare" which means to start or to begin. Scientific researches have shown us that in most of the past primitive societies, certain rites have been performed for some initiations. These were called "Rite de Passage" or "Rite of Passage" and some ceremonies were performed similar to the initiation ceremonies. In primitive societies there were four basic groups. Children, youngsters, adults and married and the old. Passing from one group to the other was achieved by performing these Rites of Passage. The most common and popular of these ceremonies is known as the "Ceremony of Maturity". However, these ceremonies are exoteric and at the end of this ceremony, the individual has completely abandoned his existence in his previous being and is born to a brand new world. This concept can be regarded as an initiation which contains certain elements of an initiation ceremony.

İnisiyasyonun dilimizdeki karşılığı Osmanlıca bir kelime olan tekristir ve temele taş koyma anlamına gelir. Burada söz konusu olan, bir takım sembolik fiiller, edimler, manevi ve fizikî deneyimler aracılığıyla adaya, yeni bir hayata doğmak üzere öldüğü hissini aşılmasıdır. Tekris'in Batı dillerindeki karşılığı olan "initiation", Latince'deki "initiare" sözcüğünden gelir. "Initiare" başlamak demektir. Tekris edilmiş karşılığı olan "initie" (inisiye) de "yola koyulmuş adam" anlamına gelir. Türkçe'de tam anlamını vermese de "**erginlenme**" sözcüğü de kullanılmaktadır. Yunanca'da inisiyasyona karşılık gelen kelime olan "**myein**" fiili "kapatmak" daha doğrusu gözleri ve dudakları kapatmak demektir. Sembolik olarak gözleri kapatmak yeniden ışığı alarak aydınlığa çıkmak üzere karanlığa girmek, dudakları kapatmak ise bütün inisiyelerin ortak özelliği olan sükût anlamına gelmektedir.

Yapılan bilimsel araştırmalar zaman veya mekân farkı olmaksızın ilkel toplulukların hemen hemen tümünde bilimsel adı "**geçiş ayinleri**" (*Rite de Passage*) olan bir tür inisiyasyon töreninin varlığını ortaya koymaktadır. Genel olarak ilkel toplulukların sosyal yapılarında, çocuklar, gençler, yetişkinler ve evlileri de kapsayan yaşlılar (*ya da eskiler*)

grupları olmak üzere dört temel toplumsal grup bulunmaktadır. Bir toplumsal gruptan diğerine geçiş genellikle bir geçiş ayini vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu tür ayinler, ilkel toplumun tüm üyelerine açık (*ekzoterik*) törenlerdir. En önemli ve en yetkin geçiş ayini, erginlenme adı verilen yeni yetmenin yetişkinler topluluğuna katılması törenidir. Erginlenme törenleri dünyadaki tüm ilkel toplumlarda, Fiji ve Avustralya yerlileri olan Aborijinler dahil, yaygın olarak görülmektedir.

Erginlenme düzenli olarak, adayın toplumdan yalıtılması, bekletme ve eğitim, yeni duruma geçiş olarak adlandırılabilir. Üç aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu aşamaların tamamlanmasıyla kişi artık yetişkinler arasına kabul edilmekte, hem varoluşsal rejiminde hem de toplumsal kurumunda kökten bir değişim olmaktadır. Örneğin eski Türkler ve Amerikan Kızılderilileri gibi bazı şaman kültürlerinde yetişkinler arasına katılan gence hakettiği isim verilmektedir.

Törenin amacı, bireyi bir önceki toplumsal statüsündeki kurallar ve davranışlar sisteminden tümüyle kurtarmaktır. Ama bu kurtuluş sırasında, adayın oynadığı rol bütünüyle edilgendir. Adaya, neredeyse kirli bir nesne gibi davranılmakta, arıtılması gereken bir eşya olarak bakıl-

maktadır. Sonuçta, erginlenen kişi, eski toplumsal etkinliği ile ilgili nesne ve teknikleri artık tanımıyormuş, kullanamazmış durumuna zorla itilmektedir. Tümöyle eski benliğini yitirmiş, eski yaşamından kopmuş olduğu varsayılır. Bu kopuş, bu yapay bellek yitimi yalnızca kuramsal düzeyde kalmamakta, çeşitli aşağılamalar, işkenceler, ağır sınavlar aracılığı ile somut şekilde de yaşanmaktadır. Örneğin: Kenya'da yaşayan Masai'lerde ayinle sünnet edilen erkekler, yaraları kapanıncaya kadar kadın giysileri ile dolaşmak ve küpe takmak zorundadırlar. Kimi topluluklarda, diş sökmek (*Afrika*), göğüs adalelerinden bağlanıp asılmak (*bazı K. Amerika kabileleri*), parmak kesmek (*Okyanusya*) gibi daha zor uygulamalar da vardır. Avustralya'da özellikle orta bölgedeki çölde yaşayan aborijinlerde "subincision" adı verilen bir işlem, erkek çocukları için bir geçiş ritüeli (*rite de passage*) işlevi görmektedir. Bu işlemde, hekimlikteki uretroktomi benzeri bir operasyonla penisin altı kesilerek penis vulvaya benzetilir. Bu arada oluşan kanama da kadınların adet kanamasını çağrıştırır. Aslında sünnet başta Yahudilik ve Müslümanlık gibi dinler ile eski Mısır olmak üzere bir çok kültür ve inanışta mevcuttur. Avustralya Aborijinlerinde erginlenme töreni tam altı gün sürer. Törenin bir

yerinde genç sünnet edilir. Bu törende, sünneti yapacak sakalları öfkeyle ağızlarına tıkılmış iki sünnetçi kıpırdamadan yakılan ateşin önünde durur. Gencin kanyınpederi sıradan çıkarak kalkını başının üzerinde taşıyarak ortadaki ateşin yanına gelerek diz çöker. Bu arada tiz bir ses çıkaran ve adına çurunga denilen aletler çalınır ve gürültü yapılır. Genç çocuk yerde yatmakta ve sopalarla sırtına vurulmaktadır. İki güçlü erkek, çocuğu kaparak müstakbel kayınpederinin kalcanının üstüne yerleştirirler. Operatör yardımcısı aniden penisin derisini çekebildiği kadar çeker ve operatör keser. Ritte resmi görevi olan herkes hemen ortadan kaybolur. Kendinden geçmiş çocuğa taşıyıcıları "iyi becerdin, bağırmanın" derler. Genç seslerin çurungalardan geldiği söylenip kutsal eşyalar ve bunların törendeki işlevleri anlatılır, yani sırlar verilir. Yara yeri dumana tutularak arındırılır. Bu törende aslında sünnetçi, oğlunun penisine saldıran öfkeli babalardır. Sakallarını çiğneyen iki erkek gazabı taklit etmektedirler ve adları "acı verici"dir. Ritin kökenindeki mitosta erkek çocuk ölür, fakat çakmak taşından bıçağın ateş-sopanın yerini almasıyla operasyonun tehlikesi azaltılmıştır. Baba ve sünnetçilerin dramatize edilen öfkesi çocukların öldürüldüğü özgün erginlenme mitoslarında, erginlik

ritüelinin temelindeki yaşlı kuşağın saldırganlığını doğuran Oedipus kompleksinden kaynaklanan dürtüyü göstermektedir. Bu bakımdan sünnet hadım etmenin hafifletilmesi olarak da görülebilir. Böylece yaşlılar oğullarının Oedipus kompleksinden gelen dürtülerini soğurur ve hem saldırganlığa hem de yaşama ve sevmeye istegine yönlendirirler. Görüldüğü gibi çocuğun gelecekteki kayınpederi onu kalkan üstünde ameliyata taşıyan kişidir. Çocuktan kesilip alınan gerçekte annedir; bunun karşılığında doğal olarak ona bir eş verilir. Kesilen deri annedeki çocuktur.

Hemen hemen tüm erginlenmelerde rastlanan bu zorlamalı bellemek yitimi, anılardan arınma yoluyla kişinin bilincini bir tür sıfırlayarak, kişiyi artık geçersiz ve yetersiz duruma gelmiş eski bağlarından kurtarıp kendi kendinden sıyırmaktadır.

Böylece, kültürün en ilkel düzeylerinden başlayarak, "erginlenme"nin, kişinin oluşumunda önemli bir rol oynadığı ve özellikle de gençlerin varoluşlarında esaslı bir sıçramayı ifade ettiği görülmektedir. En ilkel toplum insanı bile, kendini doğal durumuyla "eksik" görmekte, kendini doğa tarafından yaratılmış haliyle "tamamlanmamış" olarak kabul etmektedir. Asıl anlamıyla insan olabilmesi için, bu ilk eksikli durumunda ölmesi, hem

kültürel, hem tinsel ve hem de sosyal olarak daha üst bir yaşama doğması gerekmektedir. Alşimistlere göre, doğanın yarım bıraktığını insan tamamlamakla yükümlüdür. Bunlara göre kendini eksikli hisseden insanın yücelebilmesi için bu morali kazanabilmesi gerektiğinden doğa özellikle böyle planlamıştır. Hatta, aynı düşünce tarzına göre, her yaratılan için Doğanın niyetini bütüne tamamlamak bir kutsal görevdir.

Erginlenme eylemi, sonuçta, paradoksal ve doğa-üstü bir ölüm ve yeniden diriliş yani ikinci doğuş deneyine indirgenebilir. Erginlenme insanın "başka" olmak istediğini, doğal düzeyinde kalmak istemediğini, ideal bir imgeye göre kendini yeniden yaratmaya çabaladığını gösterir. İlkel insan, insanlığın tinsel ülkesüne ulaşmaya böylece adım atmaktadır.

Tören, hemen her ilkel toplulukta, adayın ailesinden uzaklaştırılması ile başlar. Uzakta, çayırın ortasında ya da ormanın içinde bir kulübede, bazen bir mağarada bekletilir aday. Daha bu ilk adımda ölüm simgesi vardır. Yalnızlık, orman, karanlıklar ölümü vurgular. Bazı ilkelerde bir kaplanın gelip adayı ormanın içlerine götüreceği inancı vardır. Banda kabilesinde adayın bir canavar tarafından yutulmuş olduğu varsayılır. Ashnda kulübe veya

mağara ana rahmini simgelemektedir. Burada adayın ölümü ve cenin durumuna geri dönüşü söz konusudur. Genç adaylar sınavlarının bir kısmını burada vermekte, kabilenin sırlarını burada öğrenmektedirler. Bu aşamada ölüm simgeciliği alabildiğine abartılır. Bazı toplumlarda, adaylar yeni açılmış mezarlara gömülürler, ölü gibi hareketsiz kalırlar, ölüye benzemek için vücutlarına beyaz toz sürerler. Diş sökmek, parmak kesme gibi işlemlerin yanı sıra sünnet, dövme yapma, deride iz açma bu aşamada uygulanır. Ölüm simgeciliği, her zaman, yeniden doğuş simgeleriyle içiçedir. Adaylar, erginlenmeden sonra başka adlar almakta (*Dede Korkut Masallarında ad kazanmaya çalışan gençler*), önceki yaşamlarına ait herşeyi unutmuş sayılmakta, ayinin peşisıra bebekler gibi başkalarınca beslenmekte, kollarına girilerek yürütölmektedirler. Örneğin; Bantu' larda adayın yatağa yatıp bebek gibi ağlaması zorunludur.

doğal durumun aşılması anlamına gelir. Adayın varoluşunun gerçek boyutlarını keşfe, insan sorumluluğunu üstlenmeye çağırır. Ne ilginç ve ne isabetlidir ki, "Cenetten Kovulma" mitinde Âdem bilgilenme merakı nedeniyle Havva ile birlikte Cennetten kovulmuş ve ceza olarak yeryüzüne indirilmiştir. Bu da bir seviyede doğum, diğer bir seviye de ise ölümdür. Cennet ortamındaki "Bilinç Körlüğü" veren doğal durum, Dünya koşullarında onu bekleyen ızdırıp ve sevinç döngüsünün getirileri ile işaret edilen körlüğün, farkındalığa ve dolayısıyla kişinin bilinç düzeyinde genişlemelere neden olacağı düşünülebilir. Cennete yeniden dönüş tam bir anlayış ve idrak ile başarılabileceğinden ceza gibi düşünülen yer inisiyasyonda geçilmesi gereken bir ara seviye olup, kişinin cennetin saf ve duru ortamı yerine buradaki fenomensel oluş ve karmaşa çöşkusunu kalp gözü ile temaşa ve idrak ederek gözlemlene olanağına kavuşması olası olur. Bu sayede kişi daha üst bir bilinç seviyesine çıkarak inisiyasyonu tamamlar.

dalık kavramı, ezoterik anlayışa göre "bilinçlenme" anlamına gelir. Özetle, ezoterik örgütlerde inisiyasyon; insanın kendi özgünlüğünün bilincine varma sürecidir. Bu süreçte de genelde mitlerden yararlanılır.

Mit, kutsal, başlangıcın zamanında olmuş bitmiş bir öyküyü, bir şeyin nasıl yaratıldığını, kutsalı deneyimleyen insanın ruh halini anlatır. Kutsal ile anlatılmaya çalışılan kozmos ve kozmosun güçleridir. Mitleri bilmek demek, nesnelerin kökenindeki sırları bilmek demektir. Başka bir deyişle, nesnelerin yalnızca nasıl var olma aşamasına geldiği değil ama aynı zamanda ortadan kaybolduklarında nerede bulunacakları ve nasıl yeniden ortaya çıkacakları da bu yolla bilinir.

Mitleri bilmek ilk örnekleri bilmektir. Bu yolla mitsel biliş türü bir tür yaşanan bilgi türüdür. Mitler yoluyla bilgilenme için zorlamaya gereksinim vardır. Zorlama olmadan anımsama ve bilgilenme olmaz. İnisiyasyon ve ritüel bir anlamda bu zorlamayı sağlar ve anlatır. Tarihsel zamandan çıkılıp bilinç bir tür kaos sokulur, daha sonra o kaostan ritüel sayesinde kozmosun kutsalına geçilerek bir iç deneyim sağlanır. Bu bağlamda mitlerin yapısına ilişkin üç önemli özellikle karşılaşılmaktadır. Bunlar, mitlerin anımsanması, mitlerin

yinelenmesi ve mitlerin yaşanılmasıdır. Yaşanan yanıyla gözönüne alındığında mit, bir arketipal (*ilksel imge*) gerçekliği yenden yaşatan bir anlatıdır. İlksel imge olma özelliği ile mit insan yaşamının ve uygarlığın temel ögesidir.

Zıtlıkların ne olduklarını anlamak için önce ayırmak, onların birleşmesinin getirileri açısından önem arzeder. Mitler, tüm duygusallıkların evvela farkında olunması, sonra da onlardan kendimizi uzaklaştırırken nasıl yapılması gerektiğini bize öğretmektedir. Kişinin paradoksal bütünlüğünü anlaması için bu idrake kavuşması gerekir. Kişisel olanın supra kişisel yani Atman'dan olan arasındaki bağ bu bağlılıktır. Kişisel Tao ile Üniversal Tao ilişkisidir. Bunu anlamak için "**Unus Mundus**" yani potansiyel Dünya nedir'i anlamak ve onunla birleşmek gerekir. Bu herşeyin "bir" lik içinde olduğu yaratılışın ilk günündeki potansiyel evrendir. Tüm bu nedenlerle mitlerdeki anlatılar simgesel yanıyla kapalı bilgiler olduğundan, yalnızca inisiyasyondan geçmiş kişilere anlatılır. Kapalı türden bilginin amaçları, örneğin şamanlarda olduğu gibi güç elde etmeye veya ezoterik öğretilerdeki gibi insanın kendini bilmesine yönelik olabilir. Mitlerin yeniden tekrarlanması için ritüellerde uygun mekân ve uy-

gun zaman koşulları sağlamak önemlidir. Örneğin, bazı Afrika kabilelerindeki kulübe ritüelinde, bahar mevsiminde, gece yarısı, bir ormanın içinde ergenliğe yeni adım atacak çocuklar bir kulübenin içerisine konulur ve çocuklar içerisindeyken kulübe yakılırdı. Başlarında da zaten kendi ergenliklerinde de aynı deneyimden geçmiş olan yetişkin savaşçılar bekler ve çocuklar yanmakta olan kulübeden kurtarılarak hepsi annelerinin kucığına verilirdi. Daha sonra annelerinin memelerini üç kere ağızlarına alıp kabilenin şamanına teslim edilirlerdi. Şaman, çocukların erkekse üreme organına, kızsa boynuna halka geçirerek onları mitsel eğitime alırdı. Bu açık seçik ilk doğumu, ölüp yeniden dirilmeyi ve bedensel anneden, manevi annenin eğitimine alınmayı anlatan ritüelik bir ayin olup özellikle gece ve orman içinde yapılırdı. Arkaik toplumların mağara resimlerinde anne rahmi ev, plazenta da hayat ağaçlarıyla dolu orman olarak tasvir edilmekteydi.

İlk insanın varoluşundan, hatta belki daha da eskiden ve ilkel kültür dönemlerinden başlamak suretiyle her dil, din ve kültürün temelinde diriliş konusuyla alâkalı pek çok örnekleme yapılması ve diriliş ile inançsal dönence yaşayan örnekleri birlikte sıralamak olasıdır. Örneğin, Mit-

ra'nın sırlarına yedi derecede varılırdı ve bunları da yalnızca erkekler öğrenebilirdi. Mitra tapınakları yeraltında olup tapınağa dar bir dehlizden girilirdi. Girişin her iki yanında bulunan insan figürlerinden biri elindeki meşaleyi yukarı doğru tutarken, diğeri aşağı doğru tutmaktaydı. Dine girebilmek için erginlenme, yani inisiyasyondan geçilirdi. Erginlenme töreninde istekli, ölmeden evvel ölür ve dirilirdi. Bu, onun dünya üstünde de mutluluğa kavuştuğunu dile getirirdi. Öldükten sonra yine yargılanacak ve başarıya ulaştığında yeniden dirilerek bütünüyle ölümsüzleşecektir. Aday yedi derecenin her birindeki sınavı başarıyla vererek yavaş yavaş son dereceye yükselir. Suyla ve balla vafiz edilir, kızgın demirle damgalanır. Ekmek ve şaraplı kutsal yemek yenilerek Mitra'nın son yemeği anılırdı.

Eleusis ve Thebes törenlerinde ritüel dört aşamada gerçekleşmekte olup bunlar ön arınma aşaması, bilgilendirme ve yönlendirme aşaması, gizemin açıklanması aşaması ve son olarak da artık ayrıcalıklı bir kişi olan kişinin başına taç ya da boynuna çelenk takılmasıdır. Üçüncü aşama olan gizemin bildirilmesinin, yalnızca konuşularak yapılan bir uygulama olmayıp dramatik bir gösteri biçiminde olduğu bilinmektedir.

Bu örneklerden de görüldüğü gibi tüm uygulanan tören, ritüel, ayin, alegorik öykü ve efsanelerin simgesel özü, birbirine oldukça benzeyen bir ana tema etrafında şekillenir. Tüm ezoterik örgütlerde, inisiyasyon süreci, "karanlıklar" yani ölüm içine yapılan bir girişle başlar. Bu aşama boyunca neofit kendisinde öldüğü duygusunu hedefleyen bir takım korkutucu olayların ve mekânların içine sokularak çeşitli sınavlara tabi tutulur. Bu aşama bir tür cehenneme inıştır. Eleusis tarikatında, her sene Persefone'nin yeraltında kaldığı dönemde annesi Demeter tarafından yeryüzüne kışın geldiğine inanılırdı. Persefone doğum ve ölümü simgeleyen narlardan yediğinden karanlıklardan bütünüyle kurtulamamaktadır. Bir orta yol bulunur. Persefone yılın yarısını kocası Hades ile yeraltında, kalan sürede de annesi Demeter ile yerüstünde geçirecektir. Bu çözüme sevinen Demeter tahılların yeniden büyümesine izin verir. Bu mitte dile getirilen, tahılın yaşam döngüsü ile insanın yaşam döngüsünün paralel olduğudur.

Tüm mitoslarda hayatı ve sürekliliği bunca şiddetle istenen şey yaşama iradesinin ta kendisidir. Bu bakımdan da yaşama iradesi ölümden kurtulmuştur ve ölüm onu hiç bir biçimde etkileyemez. Çünkü ölüm ve yaşam birlikte

mevcuttur, sanki bir örtünün arasından ileri, geri bir eşiği geçmek gibidir. Bu konuda Alman filozoflarından Schopenhauer şöyle demektedir. *Köpeğinize bakın: ne kadar uysal, ne kadar uslu değil mi? Bu köpek, yeryüzüne gelene kadar binlerce köpeğin ölüp gitmesi gerekti. Ama bu binlerce köpeğin ölümü, köpek ideasına hiç dokunmadı bile. Bu idea, onların ölümleri ile karar-mad. Köpeğinizin, sanki bugün dünyaya gelmiş gibi canlı ve diri olması ve hiç bir zaman ölüp gitmeyecek gibi görünmesi bundan ötürüdür. Onun gözlerinde, varlığında taşıdığı ölümsüz ilke, yani archeus pırıldamaktadır. Peki, binlerce yıl içinde ölüm neyi ortadan kaldırdı? Ölüm köpeği ortadan kaldırmadı. Çünkü köpek, işte şurada gözlerimin önünde ve kılına bile dokunulmamış halde duruyor. Ölümün yok ettiği şey, bilincimizin güçsüzlüğünün ancak zaman içinde algılayabildiği biçimi ve gölgesidir onun. Hemşehrimiz, Efesolu Herakleitos ise "Aynı şeydir yaşayan ve ölen, uyanık ve uyuyan, genç ve yaşlı. Çünkü, sonrakiler öncekilerle, öncekiler sonrakilerle yer değiştirir" demektedir.*

Platon, "uyanmış" bir kimsenin hakikat hakkında uyanmadan önceki ve uyandıktan sonraki bilgi ve anlayış durumunu kıyaslar-ken "mağaradaki ve mağaranın

dışına çıkmış adam" örneğini verir. İnsanlar, bir mağaranın içinde giriş kapısının karşısında sırtları kapiya dönük olarak zincirlenmişlerdir. Sırtları ışığa dönük olduğundan ışığı görememekteler. Dolayısıyla insanların gördükleri gerçeklerin kendileri değil ancak gölgeleridir. Bir gölge görünce, bu gölgenin bir de sahibi olduğu düşünülür. Örneğin bir hayvan gölgesi görürsün. Bu belki de bir at gölgesi diye düşünürsün ama bundan da tam emin olamazsın. Dönüp gerçek ata barksın ki, bu gerçek at elbette sürekli değişen "at gölgesinden" çok daha güzel, hatları çok daha belirgindir. Adamın biri zincirlerini kırarak yavaş yavaş gözlerini alıştırma alıştırma mağaranın dışına, gün ışığına çıkıp gözleri ışığa alıştığında, eskiden gölgelerini görerek yarım yamalak bilgi sahibi olduğu, yorumlarda bulunduğu nesnelerin gerçekte nasıl olduklarını görmüştür. Olayları güneşin ışığı altında izlerken, olaylar hakkındaki eski yargılarının ne kadar eksik olduğunu anlamıştır. Burada, insan ruhunun akıl dünyasına çıkışı görülmektedir. Akıl dünyasının son sınırında özün ideası vardır. Güçlkle görünür ama bir kez görününce de iyi ya da kötü her şeyin nedeni olduğu anlaşılır. Işığı ve ışık kaynağını yaratan da odur. Böylece Platon bir düşünce Tanrısına varmaktadır. Bu Tanrı, özün ideası olduğundan soyut

bir düşüncedir. Maddeler gerçeklerin gölgeleridir. Gerçek olan soyut düşüncedir. Böylece bilinen şeylere gerçeği, düşünceye de bilmek gücünü veren özün idea'sıdır. Halbuki çok daha üst bir aşamada bunlar arasında hiç bir fark kalmamaktadır. Ancak, insanların çoğu gölgeler arasındaki yaşamından hoşnuttur. Gölgelerin asıl olduğunu sanırlar, yani gölgeyi gölge olarak algılamazlar. Böylece kendi ruhlarının ölümsüzlüğünü de unuturlar. Aslında bunun nedeni, insanın öznesindeki formlara göre, yani onlara bağımlı olarak oluşmasıdır. Bundan ötürü biz ancak görünüşleri (tasarım) yani fenomenleri bilebiliriz. Onların arasında ve bizden bağımsız olan şeyi, başka bir deyişle kendindeşeyi yani mutlağı bilemeyiz. Bilgimiz bize göre bilgidir.

Özne ile nesnenin bağlantısı yalnızca tasarımda bulunur. Özne ve nesne, karşılıklı bağıntı içinde bulunan iki parçadır. Tasarım onların birliğidir. Bundan ötürü "öznesiz nesne yoktur" sözü ne kadar doğruysa, "nesnesiz özne yoktur" sözü de o kadar doğrudur. Fenomen ya da tasarım sözcüğü, özneyi de nesneyi de birbirinden farklı ama özünde içerdği iki terim olarak kapsar. Başka bir deyişle, öznenin nesneye bağıntısı, fenomen dünyasının, yani görünüşün temelidir. Çünkü hem özne hem de nesne, sonsuz

tözden yani iradeden kaynaklanır ve onun belirimleridir. Buna karşılık, belirimler yani fenomenler dünyası bakımından ele alındığında bu sonsuz töz, yani irade, özne de, nesne de değildir. Dünya benim tasarımımdır ama ben tasarımlar edindiğim sürece varım.

Öznel bilgi bakımından ele alındığında, tasarımlar, sezgisel ve soyut olarak iki öbeğe ayrılabilir. Sezgisel bilginin yetileri, duyu ve anlayışgücüdür. Duyu yetimiz, yalnızca edilgen ve alıcı bir yetidir. Bundan ötürü algıyı bir başına oluşturamaz. Algının oluşması için, anlayışgücünün, duyumlarda bir nedensellik bağıntısını sezgilemesi (kavraması) gereklidir. İşte ancak bu durumda zaman ve mekânda nesne olarak dünya ortaya çıkar ve algı tamamlanmış olur. Nedenselliğin kavranması, anlayışgücünün biricik işlevidir. Sezgi gibi doğrudan olmayan yani soyut düşünen bilgi yetisi ise akıldır. Aklın işlevi de anlayışgücü gibi kavramlar kurmaktır. Bütün soyut bilginin kaynağı akıl olduğundan fenomenler dünyasına ilişkin bilim de akıldan kaynaklanır.

"Uyanmış" kişi eski haline kıyasla adeta başkalaşım geçirmiştir. Kendisiyle evren arasındaki büyük ilişki bağlarını, kim olduğunu, nelerin geçici nelerin kalıcı olduğunu, dünyaya niçin gelin-

diğini az çok idrak ettiğinden çevresine ve evrene çok daha farklı bir gözle bakmakta, eskiden görmediklerini görmekte, çevresinde olup bitenleri daha iyi gözlemlemekte ve anlamaktadır. Artık farkındadır. Yol göstericisinin kendi içinde olduğunu ve kendisini ölümden sonra az çok nelerin beklediğini bilmekte, diğer insanlara karşı niyet, düşünce ve davranışlarında çok daha dikkatli olmaktadır. Kendisinin "uyuyanlardan" daha üstün olmadığını, onlara karşı sorumluluklar taşıdığını, dünya yaşamının boş şeylerle geçirilmemesi gereken önemli bir fırsat olduğunu, diğer insanların tekâmüllerine yardımcı olmasının büyük bir görev olduğunu algılamakta ve vicdanının en üst basamağı olan görev sezgisinin uyarılarıyla hareket etmektedir. Aklını kullanarak bu yolla anlayışgücünü arttırmayı öğrenmiştir. Farkların, ancak zaman ve mekân içinde, yani tasarımda olanaklı olduğunu anlamıştır. O, ölmeden "yeniden doğmuş" olanlar safına katılmıştır artık.

Yeniden doğmaya geçmeden önce, ilk ağızda ölüme neyin sebep olduğuna bakmak gerekir. Osiris'in, Hiram'ın, İsa'nın vahşi ve trajik ölümlerinde ortak bir şey vardır. O da, kötü huylar, cehalet ve kaosu sembolize ederler ve kaçınılmaz olarak saf kendini öldürerek kurtuluşa neden olacak

yeniden doğuşu gerçekleştirirler. Bu menkıbeler durumumuzun doğasını açıklayarak aydınlanmayı sağlayacak yargılamayı yapabilmemizi sağlar. Kişinin kusurlu, noksan kişiliğinin ölecek eskinin geride bırakılması ve üstün gerçeğin kabulüyle geçmişin leke, kusur ve ayıplarını artık taşımayan yeni bir gerçeğe doğulur. Belli bir anlamda, kişinin görüş veya dinsel geçmişine dayanarak yeniden doğuş veya rejenerasyon sürekli oluşan bir olgudur. Böyle bir anlayışta, modern bilimsel kavramların da çerçevesinde sabit biyolojik rejenerasyon gibi sürekli olarak öncekinden daha iyi bir kişiye dönüşme fikri inisiyeye kalmıştır.

Yeniden doğuş ile bir kimsenin saflığı kazanıp kendi gerçek kimliğine kavuşması kavramı Hristiyanlıktaki **ilk günah** kavramını çok etkilemiştir. Hristiyanlığa göre Âdem'in Tanrının emrine karşı gelip günah işleyerek Cennetten kovulmasıyla tüm insanlık bu günah durumunu miras almıştır. Kurtarıcı İsa ölüp yeniden dirilerek insanlığı bu günahtan kurtarmıştır. Müslümanlıkta Allah, Cennetten kovulduktan sonra Âdem'in tövbesini kabul ettiğinden ilk günah kavramı yoktur.

Hermetik bilgeliğin anlatıldığı "**Corpus Hermeticum**"un 13. kitabı yeniden doğuşa ayrılmış-

tır. Metin, Hermes ile oğlu Tot arasındaki diyaloglar şeklindedir. Tot, babasının daha önce belirttiği gibi, "dünyaya yabancı olmayı kabul etmeye" hazır olacağını söyleyerek, yeniden doğuşu açıklamasını isteyerek konuşmaya başlar. Hermes bunun üzerine her şeyin Tanrıdan geldiğini, ancak onun iradesiyle kimin yeniden doğuşu başarabileceğinin belirlenebileceğini söyler. Diyalog Hermes'in Tot'a ancak kendine hakim olmayı öğrenerek ve hislerini yücelterek mutlak idrak ya da **Noun**'a erişilebileceğini öğreterek, "oğlum, en yüksek bilgelik sessizlikte gizlidir" der. Sonuç olarak, Hermes, insanın kalıtsal günahlarını aşarak ve maddesel dünyanın hayallerinden vazgeçip erdemli bir yaşamı seçerek yeniden doğuşu gerçekleştirebileceğini, böylece bir üst bilince yükselebileceğini söyler.

Hermes, yazının bulucusu, bütün sanatların koruyucusu, simya ilminin babası olarak bilinir. Yunanlılar bu Hermes'i eski Mısır Tanrısı Thot'a benzetmişler ve ona Üç Defa Ulu anlamına gelen Trimagistos demişlerdir. Bu Üç Defa Ulu'nun anlamı: 'Bilmek, isteme cesaretini göstermek, susmak' tır.

Hermetik öğretisi üç temel üzerine inşa edilmiştir. Birincisi kavramsal olup akla, ikincisi simge-

sel olup sezgiye, üçüncüsü mistik olup iç görüye ve iç deneyime hitap ediyordu.

Kavram, sezgi ve iç deneyim yoluyla kişi değiştirilip yeniden doğma ve yeniden yapılanmaya dönüştürülüyordu. Böylece herkesin bilmediği sırlara vakıf bir ermişler topluluğu oluşturuluyordu.

Hermes öğretisinde insan yedi mertebeden oluşmuş bir varlıktır:

- 1- **Shat** Maddî beden
- 2- **Ank** Hayat kuvveti
- 3- **Ka** Astral nur, Kalp
- 4- **Hati** Hayvansal ruh
- 5- **Sheybi** Kutsal ruh
- 6- **Bai** Aklî ruh
- 7- **Kon** İlahî ruh

Hermetik yolcu için en son gaye nura kavuşmaktır. Bunun için üç aşamalı bir eğitim uygulanmaktadır:

- 1- Beden eğitimi
- 2- Hayvansal ruh eğitimi
- 3- İnsani ruh eğitimi

İnsan ancak insani ruh eğitiminin sonra evrenin görünmez kuvvetleriyle ilişkiye geçilerek feyz almaktaydı. Bir kimse ancak bu yolla nefesine hakim olabilmek için ilahî özgürlüğe kavuşabilmekte ve diğer insanları irşat edebilmekteydi.

Hermes söylemine devam ederek der ki: "Asıl insan Nurdur. Belki insanlar bu Nuru tanımazlar ve belki onu farkedemezler, ancak gerçek budur. Nur her yerde, her kayada ve her taşta vardır. Bir insan, Nur olan Osiris ile birleştiğinde, tikel tümel ile birleşmiş olur ve o zaman Nuru perdeler arkasında gizlense de her şeyi görür. Başka her şey geçicidir, ancak Nur sürekli ve sürekli. Her insan için bu Nur kendisine her şeyden daha yakındır. Bir insan, bilgi ile ayinlerin üstüne yükselir ve Osiris'e ererse, Nur'a, o her şeyin başlangıcı ve sonu olan ve baştan başa Nur ile çağlayan Amon-Ra'ya varır. Osiris göktedir, fakat Osiris aynı zamanda her insanın kalbindedir. Kalpteki Osiris gökteki Osirisi tanırsa, o zaman insan tanrısal bir ermiş olur ve parçalanan Osiris tekrar toplanır. Tanrılar, ölümsüz insanlar, insanlar ise ölümlü tanrılardır. Nur sizsiniz ve bu Nur daima parlansın"

Kadim Mısır'dan kadim Yunan'a geçişte Pithagoras'ın etkisi çok önemlidir. Kendisi Mısır'da öğrenim görmekteyken Pers'lere esir düşmüş, Babilonya'ya götürülerek orada yedi yıl ezoterik bir kurumda Babilonyalı rahiplerden matematik, astronomi öğrenmiş ve müzik eğitimi görmüştür. Daha sonra Yunanistana geçerek kendi sentezini yine ezoterik bir okulda öğretmeye ve yaymaya

başlamıştır. Öğretisinde sayı mistiğini temel almış ve ritüellerini daha sonraki yüzyıllarda Bektaşilik ve Mevlevilikte uygulanacağı gibi müzikle birleştirmiştir.

Pithagoras okulunda aday inisiye olduktan sonra aday çırac anlamına gelen "novice" ünvanını alarak 2 ile 5 yıl arasında sıkı bir öğretiye tutuluyordu. Bu dönemde çıraclardan beklenen hiç konuşmamaları, soru sormamaları, tartışmaya girmemeleri yalnızca dersleri dinlemeleriydi. Bundan amaç çıracların sezgi ve dinleme yeteneklerini geliştirmekti.

İkinci dereceye geçen çıraclara "Nometeth" denirdi. Bir diğer adları da "matematikçiler" idi. Bunun da nedeni öğretilerinin temelinde matematik ve sayıların gizemli sırlarının yatmasıydı. Bizzat Pithagoras'ın görüşü evrenin gizinin ve yapı taşlarının sayılarda olduğudur. Özellikle de, bütünlüğü simgeleyen bir ve tüm sayıları içine alan on sayılarına doğa üstü değerler ve anlamlar vermiştir. Pithagoras'ın bu gizemli sayı tekniği Kabaladaki, Primordial ilk üç harfin, Alef, Mem ve Sin'in yaratılıştaki potansiyel elementleri simgelemesi gibi harflerin yorumuna benzemektedir. Pithagoras, evreni belirtebilmek için ilk defa "kozmos" kavramını kullanmıştır. Ona göre kozmosun uyumu

yani armonisi büyük, küçük her şeyin sayılara dayalı bir uyumunun ve ezginin varlığına dayanır. Evren bir armonik bütündür. Armoni ise "Ayrılıkların Birliği" olarak ifade edilmiştir. Varoluşun sırrını bir temel varlıkta değil, bir temel yasada, varlıklar arasındaki yine sayılara dayalı değişmez ilişkilerde aramıştır.

Sayılar bilimini öğrenen mürit üçüncü dereceye yükseltilmekteydi. Bu derecede, evrenin yapısı, varoluş, ölüm ve ölümden sonraki yaşam, kâmil insanların yarı Tanrılara dönüşümü gibi bilgiler verilmekteydi. Pithagoras'a göre hayvanlar nasıl insanların ilkel bir akrabası ise, insanlar da Tanrıların bir ilkel akrabasıydı. Ancak bazen tanrısal ışığı içinde barındıran insanlar özel görevler için Dünyaya geri gönderilmiş yarı Tanrılardır. Bu kâmil insanlar yani yarı Tanrılar, dünyaya güzelliğin ve hakikatın ışığını yayarlar. İşte bu derecede üstatlara kendi iç varlıklarının derinliklerine inerek Nur'u görmek, hakikatı kendi benliklerinde, fazileti ruhlarında, temizliği kalplerinde ve bedenlerinde aramaları öğretilmekteydi.

Görüldüğü gibi inisiyasyon, gizem ve kurtuluş, bilgelik terimlerinin hermetik gelenekteki eski zamandan kalma kadim kavramları yeniden doğuş doktrini-

ni anlayabilmek için hayati derecede önemlidir. İster Yunanca-daki **myein** "kapamak" ve ister Latince'deki karşılığı **initiare** "başlamak" olsun temel olarak **renatus** "yeniden doğuş" a eşde-

ğerdir. İnisiye olmak, ölmek ve yeniden doğarak yeni bir hayata başlamaktır. Örneğin Pir Sultan Abdal, "Uyur idik uyardılar diriye saydılar bizi" sözleriyle tam da bunu betimlemektedir.

KAYNAKLAR

- **BABAROĞLU Metin (2002):** *Batını Gelenek: Hermetik ve Sanskrit Öğretiler*, Ayna Yayınevi, ISBN 975-8297-21-X
- **BRUN Jean (2007):** *Platon ve Akademia*, Dost Kitapevi, ISBN 978-298-320-5
- **CAMPBELL Joseph (1995):** *İlkel Mitoloji*, İmge Kitapevi, 2. Baskı, ISBN 975-533-037-2
- **GAARDER Jostein (1997):** *Sofî'nin Dünyası*, Pan yayıncılık, 19.Baskı, ISBN 975-7652-41-5
- **HERAKLEİTOS (Çeviri) (2005):** *Fragmanlar*, Kabalcı Yayınevi, ISBN 975-977-024-4
- **HOOKE S.H. (1993):** *Ortadoğu Mitolojisi*, İmge Kitapevi, ISBN 975-533-000-3
- **SCHOPENHAUER, Arthur (çeviri: HİLAV, Selahattin) (1977):** *Aşkın Metafiziği* Schopenhauer'ın Felsefesi, Sosyal Yayınlar, 5.Baskı

ZITLILIKLARIN BİRLİKTELİĞİ: SİYAH VE BEYAZ

Mehmet MESUTOĞLU

UNITY OF OPPOSITIONS, BLACK AND WHITE

Black and white is the symbol of dualism in Freemasonry. Dualism is symbolized in several ways in different cultures. Universe is built on oppositions and struggle between these oppositions. The motivation to eliminate the negativity and to build up domination of positivity provides to reach more positiveness. This means, there can be no struggle without the negativity and the development is not possible without this struggle. The existence of oppositions is essential for development. Reality is the existence of oppositions. To be aware of this fact provides us a prudent tolerance and forces us to be more tolerant. Even though the Worshipful Master as a human can make mistakes, his place in Freemasonry is the symbol of wisdom and emphasizes the perfection of the universe with all its oppositions.

İnsanlığa barış ve sevgiyi getirmek için var olan dinlerdeki önemine rağmen Süleyman Mabedi ne yazık ki aynı anda insanların uğrunda öldükleri, öldürdükleri bir yer/konu olmuştur. Süleyman Mabedi, masonik sembolizmada Doğu'dan Batı'ya, Güney'den Kuzey'e yayılarak bir anlamda Evren'i simgelerken, yine (gerçek yaşamda) Evren'deki belki de en büyük zıtlığı, sevgi ve nefreti de birlikte barındırmaktadır. Localarda döşemenin dama tahtası gibi siyah ve beyaz olmasının bu durumla örtüşmesi ilginçtir.

Siyah-beyaz yer döşemesi masonik semboller arasında görece farklı bir semboldür. Gönye-pergel, çekiç, kalem, cetvel, ay, güneş, sütunlar ve benzerleri gibi bir nesne değildir. Bütün bu saydığım ve saymadığım sembolleri, avadanlıkları çalışmalarımızı yaptığımız mabedin zemininde görürüz. Basitçe söylemek gerekirse, Siyah ve Beyaz, harici âlemde farklı kültür ve felsefelerde, farklı şekillerde vurgulanan zıtlıkları ifade eder. Genel olarak beyaz olumlu, siyah ise olumsuz olarak algılanır. Sınırları olmayan, ütöpik bir evrensel ülkü mabedi tasavvurunda, söz konusu mabedin zeminini bu zıtlıklar oluşturur. Mabet bu zıtlıklar üzerine kurulmuştur.

Masonik sembollerin önemli oranda, kültürel sürekliliğin bir zorunluluğu olarak, kuruluşundan önceki çeşitli kültürlerin sembollerinden alınma olduğunu, karşılık gelen kavramların da benzer şekilde yine farklı kültür ve felsefelerden alındığını, sonrasında kendi felsefesi çerçevesinde yoğrularak yeniden hayat bulduklarını, yeniden anlam kazandıklarını biliyoruz. Aynı şekilde, Masonlukta siyah-beyaz sembolüyle vurgulanan ve felsefi anlamda "İkicilik" veya "düalizm" başlığı altında incelenen yaklaşım, farklı kültürlerde, farklı şekillerde görülür.

Bu noktada bir süre için Masonluğu bir kenara bırakarak, tarihsel süreç içinde siyah-beyaz sembolizmasıyla açıklanan kavramlarla birlikte, bunlarla ilişkilendirilen bazı başka kavramları genel olarak inceleyelim.

Zerdüştlük (MÖ. 6. 7. yy) iki zıt gücün evreni yönettiği düşüncesi üzerine kurulmuştur. Bu iki güç iyilik ve kötülüktür. İyiliğin güçlerini Ahura Mazda (Aklın Efendisi), kötülüğün güçlerini ise Angra Mainyu (Ehrimen=Kötü Ruh, Vuran Ruh) yönetir. Ahura Mazda'nın Öz'ündeki iki tâli Öz'den biri, hayatın yaratıcısı **iyicil düşünce**, diğeri ölümü doğuran **şüphe** iken, ikinci Öz kendisinden ayrılarak Angra Mainyu haline gelmiştir ve kötü olan her şeye hükmetmektedir. İyilikle kötülük, ruh ve madde dünyalarını aynı anda paylaşmakta ve bunları kendi ellerine geçirmek için savaşımaktadır.

Her ikisinin de kendilerine ait savaşçıları vardır. Bir tarafta melekler ve baş melekler, diğeri tarafta cinler ve şeytanlar yer alır. Kıyamet gününde iyi galip gelecek, kötülerini cezalandırmak ve iyileri dünya üzerindeki cennete yerleştirmek için Savaşant adında bir kurtarıcı (Mesih) ortaya çıkacaktır. Savaş sonunda varılacak nokta bu mükemmel halin çok güç şartlar altında doğmasıdır. Asıl güçlük dünyada kötü

olan şeyin ne olduğunu anlatabilmektedir. Kötüyü tanımlayabilmek-
tir.

Taoizm'e girerken bir noktayı önceden belirtmekte yarar görüyorum. Eski Çin ve Hint düşünceleri ile Yunan felsefesindeki "logos" arasında dikkat çekici benzerlikler vardır. Bu benzerliklerden biri olan "Karşıtların Birliği" ifadesinin genel evrensel uyuma karşılık gelmesi, Herakleitos'un "Logos"u duyurmasından önce Eski Çin'de karşımıza çıkar. "Logos" kavramı, aslında Doğu felsefesinden (Çin ve Hint felsefelerinden) İyon felsefesine geçmiştir. Eski bir Çin felsefesi olan Taoizm'de, "Tao" sonsuz, bedensiz, cisimsel olmayan şey, akıl, akıl yolu, ilke, düzen vb. anlamlarını içerir. Bu anlamlarıyla Tao ve logos kavramları arasında oldukça büyük benzerlikler vardır.

Tao; yol, akıl anlamlarına gelmektedir. Taoizm'e göre **bireysel ben ve tutkular** küçümsenmelidir. Bunlar, kişinin gerçeği aramasına engel olur. Oysa Tao, bütünlük, yani her şeyin kendisinden çıktığı kaynaktır, iyidir. Taoizm'in en önemli ilkesi: Tao'ya göre, yani doğaya göre devinmedir. Öyle ki onun yasalarıyla özdeş olunmalıdır. Taoizm, Lao Tzu tarafından M.Ö. 6. yy.da kurulmuştur. Tao, hakikat, ruh, yol, sessizlik, kudret anlamına gelmektedir. Evrendeki "Çokluk (*Kesret*)"a dikkatle bakıldığında bu çokluğun altındaki birlik görülecektir. Mükemmeliyet "Birlik (*Vahdet*)"tedir.

Taoizm'in iki kavramı, **Yin ve Yang**, karşıtların birliğini temsil eder. Yin - Yang karanlığın içindeki aydınlık, aydınlığın içinde karanlık olduğunu ve bunların muhteşem bir uyum içinde bulunduğunu gösteren bir simgedir. Ying ve Yang'a göre iyi ve kötü, güzel ve çirkin daima dengededir. Aydınlık ve karanlık daima birliktedir. Bu karşıtlar bizi birliğe hazırlar, çünkü onlar tek bir şeyden türemiştir ve "Bir" onların bütünlüğündedir. Her şey **gece-gündüz, yaşam-ölüm** gibi kendi zıddını taşır. "**Yin**" negatif enerjiyi, karanlığı, ölümü simgelerken, "**Yang**" aydınlığı, yaşamı simgeler. Bu zıt enerjiler bir arada olduğunda değişim ortaya çıkar ve enerjileri birbirini tamamlar. Bu iki temel kavramın birbirleriyle zıtlığı evrendeki enerjinin temel kaynağı olarak düşünülür. Biri olmadan diğeri olamaz ancak her an sadece biri mevcuttur. Durgunluk (*Yin*) ve hareket (*Yang*) aynı anda mevcut olamaz. Bu değişim evrendeki her olayın temelindedir. Örneğin sonbahar ve kışın "Yin"i, ilkbahar ve yazın "Yang"ı takip eder; soğuk ve sıcak, gündüz ve gece, sevgi ve nefret gibi bütün zıtlıklar için bu durum geçerlidir.

Efes'li Herakleitos'a (MÖ. ~580 - 540) göre evrenin temel maddesi ateştir. Ateş bütün var olanların ilk gerçek temelidir. "Bütün" karşıtların birliğidir. İçinde bütün karşıtların eridiği birliktir. Tahtayı yakan ateş sürekli olarak ilerler. Sabit kalan değişmeyen hiç bir şey yoktur. Meşhur dere örneği burada verilir. Hiç bir zaman aynı derede yikanılamaz. İçine girilen su başka bir sudur; su aynı kalsa bile artık suya giren kişi değişmiştir...

Evren sürüp giden bir devinme ve aynı zamanda karşıtların (*zıtların*) sonu gelmez bir savaşıdır. Nesneler (*olgular*) bu savaşın ürünleridir, dönmümlü ilerleyen yanma sürecinin evrelerini oluştururlar. Bir başka deyişle, savaşı oluşturan yasanın karşıtları uzlaştırmasıyla oluşan sonuçlarıdır nesneler. Dolayısıyla "savaş her şeyin babasıdır". Savaşı kaldırırsak her şey yok olur; üremez, üretilemez!

Böyle bakıldığında, durup kalan bir varlığın (veya şeyin, durumun, kavramın) olmadığı, yalnızca bir oluşun olduğu, her şeyin sürekli bir değişim içinde olduğu, bu değişim sırasında da, değişimin karşıtları içine aldığı düşüncesinden, salt doğru bir yargının olmadığı sonucuna varılabilir. Şüpheciliğe sofistlerce bu şekilde varılmıştır.

Bu noktada şüpheciliğe de kısaca değinilmelidir. **Elis'li Pyrrhon (MÖ. 365 -275)** (*Yunan Şüpheciliğinin önde gelen düşünürü, onunla okullaşmıştır*) bilgi sorununu sistematik olarak inceleyen ilk şüpheci düşünürdür. Pyrrhon insanı mutluluğa erdirtmenin bilmek ile mümkün olacağını söylerken, bilginin ne olduğunu ve mutluluğa erişmek durumunda olunup olunamayacağını incelemesi gerektiğini ileri sürer. Ancak buna cevabı olumsuzdur. Çünkü her sav için birbirinin zıddı, güççe eşit iki kanıt ileri sürülebilir. Şöyle der: "*Gerçekten güzel veya çirkin hiçbir şey yoktur. Herhangi bir şeyi güzel veya çirkin bulan, insanın kişisel seçimidir. Gerçek bilgi olmadığına göre, bilge kişi her şeyde yargıdan kaçınmalıdır!*"

Öğrencisi Timon hocasının görüşlerini şu üç soru ve cevapla açıklar:

S: Nesnelerin /olguların gerçek yapısı nedir?

C: Kavranmazlık.

S: Nesneler /olgular karşısında duruşumuz ne olmalıdır?

C: Yargıdan kaçınmak.

S: Nesneler /olgular karşısında doğru duruştan ne kazanırız?

C: Sarsılmazlık.

Akragas'lı (Güney Sicilya) **Empedokles'e (MÖ.~490 - 430)** göre, hava, su, ateş ve (kendi eklediği) toprak'tan oluşan dört element evreni

oluşturur. Ancak bu elementlerin birbirleriyle karışmalarını sağlayan veya oluşmuş karışımlarını çözen bir neden veya kuvvete gereksinim vardır. Bu gereksinimi sevgi ve nefret karşılar. Evrendeki bütün gelişme bu iki kuvvet arasındaki savaş sayesinde olur. Her ikisi de evrende eşit olarak bulunur. Birbirinin peşi sıra biri diğerine üstünlük kurar. Nefretin egemenliğinde elementler ayrışır, takiben sevginin egemenliğinde tekrar birleşirler.

Platon (Atina) (MÖ. ~427 - 347) her birinin kendi dünyası olan iki farklı bilme çeşidinin olduğunu söyler. Bunlar "bilgi" ve "doğru sanı"dır. Bir yanda asıl gerçeğin "idea" dünyası, diğer yanda görelî (izafî) gerçeğin "nesnelerin" dünyası vardır. İdea birliktir, bölünmez, değişmez, öncesiz ve sonrasızdır. Nesneler ise duyumlanırlar, sürekli oluşup, değişir ve yok olurlar. Birincisi akıl bilgisinin, ikincisi doğru olduğu sanılanın konusunu oluşturur. Buna göre duyularla algılanan cisimlerin karşısında, cisimsel olmayan idealar vardır. İdea, uzay ve zamanın ötesinde, öznenin dışında, kendiliğinden var olan, duyularla değil yalnızca ruhen algılanabilen asıl gerçeklik, düşünce, fikirdir. İdealar düşünceyle kavranabilir ve böylelikle bir başka dünya oluştururlar. Gerçek bilginin temeli bu idealar dünyasında bulunabilir. Ruhun kökü bu idealar dünyasında yer alır ve doğal olarak bu durumda ruh ölümsüzdür. Öyleyse iyilik ve kötülüğün kökü başka yerde değil ruhun içindedir.

Aristoteles (Selanik) (MÖ. 384 - 322) ise ikinci, ayrı, başka bir dünyayı kabul etmez. Nesnelerin kavram halinde bilinen varlığı, olguların dışında ayrı bir gerçeklik değildir. Olguların içindedir; öz"dür. Olgular özün biçim kazanmış halidir. Var olan biçim kazanmış Öz, yani maddedir. Bu durumda yalnız madde ve biçim vardır. Her biçim kendinden oluşanların maddesidir; kendinden oluşanlar ise biçimdir. Örnekleyecek olursak, toprak tuğlanın maddesidir. Ancak tuğla toprak için biçim, bina için maddedir. Bu durum zincirleme olarak her iki yönde (madde ve biçim yönlerinde) sonsuza uzanır. Biçimin en son hali, yani salt biçim tanrılıktır; en yüksek varlıktır ve düşünmedir, cisimsizdir.

Descartes'e (Tourain) (1596 -1650) göre varlıkta iki töz vardır. Biri ruh, öbürü maddedir. Ruh düşünen töz, madde ise yer kaplayan töz"dür. Düşünmek ruhun, yer kaplamak ise maddenin nitelikleridir.

Hegel (1770 -1831) düşünmenin de, varlığın da gelişme biçiminin diyalektik olduğunu söylemiştir. Düşünme de, varlık da hep karşıtların (zıtların) içinden geçerek, karşıtları uzlaştıracak gelişir. Ancak varılan her uzlaşmada yeniden çözülmesi gereken yeni bir karşıtlık oldu-

ğundan, diyalektik hareket sonsuza kadar gider. Tez, antitez, sentez... Bütün kavramlar diyalektik bir şekilde birbirinden türer. Her kavramın içinde bir başka kavram keşfedilir. Örneğin, Varlık kavramının içinde Yokluk kavramını keşfederiz.

Evrene ve Evren'deki devinime böyle, bütün bunları düşünerek baktığımızda, basit ifadeyle, zıtlık oluşturan kavramların birbirlerini tanımladıklarını da görürüz. Siyah beyazı, beyaz siyahı tanımlar. Birinin olmadığı yerde diğeri de yoktur; kavranamaz. "Düşünüyorum, öyleyse varım!" Varlığımı düşünerek kavıyorum. Ancak ikisinin arasındaki farkı kavrayarak her birini tanımlayabilirim. Öyleyse her ikisine de, yani olumluyu istiyorsam, olumsuzu da muhtacım!

Ancak, karşıtlık bir yandan savaşı gerektirir. Olumsuzu yenme, olumluyu hâkim kılma güdüsü, daha olumluya ulaşma imkânı tanır. Dolaşısıyla olumsuzun olmadığı yerde savaş da olmayacaktır. Bir başka deyişle hiç bir şey olmayacaktır. Siyahın olmadığı, yalnızca beyaz bir dünya... Bir anlamda HİÇLİK... Olgunlaşmanın yolu, bu açıkladığım anlamdaki bir savaştan geçer.

Burada diyalektik karşıtlık, kavramıyla karşılaşıyoruz. Etkisiz tepki, tepkisiz etki olmaz. Karşıtlar arasında bir ilişki vardır. Doğumla ölüm arasında olduğu gibi... Bunların herhangi biri durduğunda evrende yaşam sona erer. Gelişmenin gerçekleştiricisi ve itici gücü gerçeğin karşıtlık içermesidir. Gerçek, birbirini karşılıklı olarak yadsıyan ve iten, aynı zamanda da birbirinin koşulu olup, birbirinden ayrılamaz olan iki uçlu bir karşıtlık taşır. Gerçek demek, işte bu karşıtlık demektir.

Bu noktada, başlıkta neden "zıtlıkların birliği" ifadesinin değil, "ZITLILIKLARIN BİRLİKTELİĞİ" ifadesinin kullanıldığının vurgulanması gerekiyor. "Birlik", tek bir olma durumunu, vahdeti ifade eder; hâlbuki "birliktelik", bir arada, beraberce olma durumudur; "Birlik", bir potada erimek demektir. Buna karşılık, "birlikteliği" oluşturan kavramların, olguların birbirlerinden ayrılıkları korunur, birbirlerine karışmazlar. Zemindeki döşeme siyah ve beyazdır, gri değildir. Uzaktan bakıldığında gri gibi görülse bile birbirlerinden ayırırlar, ancak birlikte bir bütün oluştururlar. Tıpkı Yin-Yang gibi...

Mason hamtaşını yontarken ilhamını, enerjisini bir yandan siyah ve beyazın "birlikte" oluşturduğu ve taşıdığı gerilimden alabilir. Bu bir anlamda olumsuzluklara bir parçamız olarak bakarak belli bir ölçüde hoşgörüle/toleransla yaklaşmamızı sağlayabilir. Aslında toleransı doğru ayarlamamızı sağlayabilir. Toleransa bir ölçüt getirebilir.

Anlaşıldığı üzere "olumsuz" parçamızdır derken, toleransı sınırsız olarak kabul etmek de söz konusu değildir. Ancak Masonluk bir üretim işiyse, sembolik olarak bir **Evrensel Ülkü Mâbedi** inşası içindeyse, bu inşaatın kaçınılmaz bir parçası **tolerans** kavramıdır. Hiç bir üretim, hiç bir iş tolerans olmadan başarıya ulaşamaz. Burada tolerans kavramının sözlük anlamına bakmakta yarar vardır. TDK Sözlüğü'nde kelime, "*1. Hoşgörü, müsamaha. 2. tekn. İşlenmiş bir parçanın yapım ölçüsünde olabilecek özür payı*"; Dictionary Larousse'da ise "*1. Başkasının özgürlüğüne, düşüncesine, yaşam biçimine, politik ve dini fikirlerine saygılı olma; saygı gösterme. Hoşgörü. Müsamaha. 2. tekn. Bazı makine parçalarının, elektronik üretiminde bazı büyüklüklerde (boyut, kütle vb.) ortaya çıkan kabul edilebilir hata payı*" olarak açıklanmakta. Peki, toleransın ölçütü ne olmalı? Burada örnek üzerinden gitmeyi daha anlaşılır ve hızlı olabileceği düşüncesiyle yararlı buluyorum. Madem sembolik bir mabet inşasında çalışıyoruz, bu durumda operatif Masonluktan (*inşaatçılıktan*) bir örnek üzerinde çalışalım.

Bir yapıyı oluşturan bütün parçaların bir araya getirilişi sırasında aralarında boşluk bırakılır. Tuğla duvar örerken de böyledir. Tuğlalar arasındaki bu boşluk yaklaşık bir santimdir ve harçla doldurulur. Harç tuğlaların birbirlerine yapışmasını sağlar. Gereğinden fazla boşluk bırakılması iç dış arasında ısı iletiminin ve harcın pahalı olması nedeniyle inşaat maliyetinin artmasına neden olur. Bir ölçüden sonra da tuğlalar arasına yapışmaları için konulan harç yaşken yerinde duramaz. Bunların her biri yapı için (dolayısıyla "*mimarı*" için) kabul edilemez ve sağlıksız, olumsuz sonuçlar doğurur.

Benzeri bir örnek, bir duvarla, içine yerleştirilecek kapı arasında bırakılan boşluktur. Bu boşluk "tolerans boşluğu" olarak isimlendirilir. Kapı ahşap veya çelikten de üretilse teknolojisi gereği daha hassas üretilbilmesine karşılık duvarda aynı hassasiyet söz konusu değildir. Duvarı oluşturan yapı elemanlarının (*taş, tuğla, gazbeton vb.*) işlenme hassasiyetine göre duvar ölçüsü, istenene yaklaşıp uzaklaşabileceğinden, bu tolerans boşluğu azaltılır veya arttırılır. Toleransın sonsuz, hatta sonsuz bile değil, ölçüsüz şekilde büyük olması bir anda her şeye yalnızca toleransın hâkim olmasını, ancak geriye toleransın konusu olan hiç bir şey kalmamasına neden olabilir; yapı artık yoktur.

Ülkü mabedini oluşturan yapı elemanlarının bütünlüğünü bozmaya-cak ölçüde, **Mâbed**'in mutluluk yuvası olmasını sağlamak üzere tolerans belirlenmelidir. "Uсталık" buradadır.

Zıtlıklardan, dolayısıyla olumlu ve olumsuz olgulardan bahsettik. Buradan tolerans kavramına geldik. Tüm yaşam için bu kavramlardan ve bunlarla nasıl bir ilişki kurabileceğimizden bahsederken, bütün bunların dışında kalan bir şey var: Üstad-ı Muhterem. Hatta her zaman duyduğumuz bir söz vardır: "Üstad-ı Muhterem hata yapmaz!" Üstad-ı Muhterem dediğimiz sonuçta bir insan. Nasıl hata yapmaz? Nasıl oluyor da bütün bunlardan böylesine soyutlanıyor? Onun eylemleri için siyah-beyaz neden söz konusu değil?

Loca'nın çalışmaya açılışına kadar görevliler birbirlerine ve dolayısıyla Üstad-ı Muhterem'e isimleriyle hitap ederler. Çalışmanın başlamasından sonra artık hitaplar makam isimleriyle olur. Üstad-ı Muhterem açılıшта görüldüğü gibi "Akıl ve Hikmet"i temsil eder. Bir başka deyişle "bilgeligi" ... Bu nedenle sembolik olarak yaptığı her şey doğrudur. Nihai olarak son sözün kendisinde olmasıyla, bir anlamda Yin ve Yang'da olduğu gibi bütünü mükemmelliği kavranır. Ortada bir hata olsa bile, olagelenin "zıtlıkların birlikteliği içinde süren bir savaş" olduğunun da bilinciyle, kimi zaman toleransın, düzenin sürebilmesi için en önemli şartlardan biri olduğu vurgulanmış olur.

Masonluk; öğretisini yayarken sembolleri araç olarak kullanır. Bu sayede bu semboller üzerinde spekülasyon yapılarak farklı anlamlar çıkartılır. Yine bu sayede Mason sayısı kadar Masonluk olduğu düşünülür. Amaç ve yöntem bu olmasaydı, belki de Masonluk yazılı metinlerle statik, gelişmeyen bir yol izlerdi. Ancak Masonluk önemli oranda bu sayede bugüne kadar ve böylesine yayılarak gelebilmiştir. Bir anlamda gerçeği ararken tek bir yolun olmadığını vurgular böylelikle.

KAYNAKLAR

Felsefe Tarihi / Prof. Macit Gökberk / Remzi Kitabevi / 1980

Felsefe Ansiklopedisi / Orhan Hançerlioğlu / Remzi Kitabevi / 1977

Özgürlük Düşüncesi / Orhan Hançerlioğlu / Varlık Yayınları / 1970

Dinler Tarihi / Felicien Challaye / Varlık Yayınları / 1972

Doğu Metinlerine Psikolojik Yaklaşım / C. G. Jung / İnsan Yayınları / 2001

Süleyman Mabedi / İbrahim Ataç, Mehmet Mesutoğlu / Konferans - Piramit Muh. Locası / 2003

Antik Yunan Felsefesi / Mehmet Mesutoğlu / Konferans - Piramit Muh. Locası / 1997

AHLÂK ÜZERİNE

Mehmet KURTOĞLU

ON ETHICS

Throughout history and in our days, if we inspect the aspects of human behaviours, we observe certain important differences. Along with the traditions, habits and life styles of societies there are a lot of different aspects in the ethical attitudes of human beings. A lot of nations have actually committed crimes believing that they are on the right path. For example, the German Nation, directed by the "Duty Ethics" have deliberately committed the duty given to them by their state and have slaughtered millions of people. Still in our days, within the context of their Islamic apprehension and ethical understanding they may kill women by throwing stones at their heads. In reactionist societies, girls are not allowed to meet boys unless they are engaged or married. Certain crimes may be acknowledged as ethical behaviours in some societies. What then is real ethics ? How can we become a good moral character ? These questions have always been asked since people have started living in societies and unfortunately we have not reached to a single answer. But in short, ethics can be defined as "to identify what is wrong and what is right" and these are identified within a concept of judgement and principals.

Tarih boyunca ve günümüzdeki insan davranışlarını incelediğimizde önemli farklılıklar gözlemleriz. Gelenek, görenek ve yaşam biçimi yanında ahlâki tavırlarda da farklılıklar vardır. Birçok toplum, tarih boyunca çok doğru yolda olduğunu sanarak, suç işleyebilmiştir. Örneğin II.Dünya Savaşı döneminde Ödev Ahlâkının yönlendirdiği Alman Toplumunu devletlerinin kendilerine verdiği görevi büyük bir bilinç ile yerine getirmiş ve milyonlarca insanı soykırıma uğratabilmiştir. Günümüzde ahlâk anlayışını kadının formunda gören İslam toplumları insanları recm cezası ile ölüme mahkum edebilmektedirler. Kapalı toplumlarda genç kızların nişanlı veya evli olmadıkları erkeklerle arkadaşlık etmeleri hoş karşılanmamaktadır. Oysa aynı davranış tarzı Batı toplumlarında insan yaşantısının en doğal gereklerinden biri olarak algılanmaktadır. Bir topluluk kendi ahlâki kurallarını kendine uygun olarak kurabilmekte, bu kurallara bağlı olarak da bu topluluğun bireyleri birer suç makinesi konumuna gelebilmektedir. Bunlar, yasaları çiğnediklerini kabul etmekle beraber, davranışlarını kendi aralarında ahlâk dışı olarak görmemektedirler. Konu incelendiğinde bu toplulukların kendilerini bambaşka ahlâki normlara bağlı hissettikleri anlaşılmak-

tadır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Farklılıkları gördükçe aklımıza "O halde gerçek ahlâk nedir? Nasıl ahlâklı bir insan olunur?" Yaşamdaki mutluluk, huzur ve başarının ön koşulu olan ahlâk olgusu nasıl tanımlanabilir ve farklı algılamaları nasıldır? soruları gelmektedir. İnsanlar varlıklarının farkına varıp toplumsal bir yaşam sürdürmeye başladıklarından bu yana bu soruları hep sormuşlardır. Evrim süreci içinde cevap da tek olmamıştır. Toplum yaşantısının uğradığı değişiklikler, farklı çağlarda ve farklı toplumlarda farklı ahlâk kavramlarının oluşmasına neden olmuştur. "İnsanı, mutluluğa götüren yol nedir? İnsan yaşamının anlamı nedir? İnsanın yaşam ve ölüm karşısındaki tutumu ne olmalıdır?" soruları ile ilgilenen ahlâk'ı farklı şekillerde tanımlayabiliriz:

Ahlâkın insanların birbirleriyle ya da devletle olan ilişkilerinde ortaya çıkan ve insanlardan yapmaları istenen davranışlar ve eylemler olduğunu söyleyebiliriz. Ahlâk'ı, toplumda yerleşmiş değer yargıları olarak da tanımlayabiliriz. Ahlâk, bireyin hayatının gayesinin ne olması gerektiğini tayin eden, bu gayeye erişmek için nasıl bir seyir tutturması gerektiğini gösteren, faaliyetleri sırasında yapmak zorunda kalacağı tercihlerde kendisine

rehberlik edecek değerler hiyerarşisini ve prensipleri nasıl elde edeceğini gösteren bir sistemdir. Ahlâk, kelimenin en dar anlamıyla, neyin doğru veya yanlış sayıldığı, sayılması gerektiği ile ilgilendirir. Terim, genellikle, kültürel, dinî ve felsefî topluluklar tarafından, insanların çeşitli davranışlarının yanlış veya doğru oluşunu belirleyen bir yargı ve ilkeler sistemi kavramı ve inancı için kullanılır.

Yanlış ve doğrular hakkındaki bu tip kavram ve inançlar çoğunlukla bir topluluk tarafında genelleştirilir ve kanunlaştırılır. Buna göre de topluluğun üyelerinin davranışları düzenlenmeye çalışılır. Bu tür bir kanunlaşmanın uygunluğu da ahlâk olarak anılabilir. Bu durumda uygulamayı kabullenen bireyler ahlâklı olarak tanımlanırken, uygulamayı reddeden bireyler toplumsal anlamda dejenere olarak tanımlanabilir. Bu nedenlerle ahlâk, iyi bir yaşamın temelini teşkil eden inançlar bütünü olarak da görülebilir.

Ahlâk, aynı zamanda bir bilimdir. En genel anlamında bilim, realitedeki olguları keşfetmek ve onları ilişkilendirilmiş bir sistem içinde sınıflamak için kullanılan bir metodolojidir.

Ahlâk, filozoflar tarafından geliştirilmiş ya da keşfedilmiş normlardan oluşmaz. Ahlâk ol-

gusu felsefeden önce var olmuş ve ahlâki değer yargıları kendiliğinden oluşmuştur. Ahlâk kavramı etik ve moral olarak tanımlanan iki farklı içerikten oluşur. Etik, gerçek ve değişmez "iyi"nin ve "doğru"nun arayışı içinde olan ahlâk anlayışdır. Etik, felsefe ile ilgilidir ve ideal bir ahlâkın olup olmadığının arayışdır. Moral ise "**Geçerli Ahlâk**" veya "**Pozitif Ahlâk**" olarak adlandırılır. Bu tanımda, mutlak değerler değil, toplumun içinde bulunduğu koşullardan kaynaklanan bir uzlaşmanın ortaya çıkardığı "iyi" ve "doğru" kavramları, ahlâki belirler.

Ahlâk kuralları evrensellik açısından da "**Objektif Ahlâk**" ve "**Sübjektif Ahlâk**" olmak üzere ikiye ayrılır. Objektif ahlâk, bir toplumda herkes tarafından kabul edilebilecek evrensel ahlâki normların olabileceğini savunurken, sübjektif ahlâk, herkes tarafından kabul edilebilecek evrensel ahlâk kurallarının geçerli olmayacağını savunur.

Ahlâk felsefesi alanında yapılan diğer bir sınıflama ise "**Dinsel Ahlâk**" ve "**Laik Ahlâk**" şeklindedir. Dinsel ahlâk, ahlâk kurallarının kaynağını Tanrı'da ve Tanrı'nın kutsal kitaplarında ararken; laik ahlâk, ahlâk kurallarının kaynağını insanda ve insan aklında arar. Laik ahlâk, aynı zamanda "**Rasyonalist**

Ahlâk", dinsel ahlâk ise **"İlahi Ahlâk"** olarak adlandırılmaktadır.

Din ve ahlâk konusu birlikte ele alınarak yapılan bir sınıflama daha bulunmaktadır. Dinden hareket ederek Tanrı'ya ulaşmaya çalışan ahlâk felsefesi **"Teolojik Ahlâk"** olarak adlandırılmaktadır. Buna karşın, ahlâktan hareket ederek Tanrı'nın varlığını araştıran ahlâk felsefesine ise **"Ahlâki Teoloji"** denilmektedir. Antik Çağ düşünürlerinin hemen hepsi "mutlu olmak için insanoğlu ne yapmalı, nasıl yaşamalı?" sorusu ile ilgilenmişlerdir. Bu bakımdan bu eski Antik Çağ ahlâk anlayışı **"Mutluluk Ahlâkı"** olarak isimlendirilir. Ortaçağda Hristiyan ve İslam dinleri de ahlâkı bu kapsamda tanımlamışlardır.

Bazı dinsel ölçüler ve normlar öteki dünya mutluluğu için gereklidir. Gerek Hristiyan ve İslam dininde, gerekse diğer dinlerde temel dinsel inançlar ve buyruklar, ahlâki değer yargılarının temelini oluşturur. Dinsel Ahlâk, ahlâk konusuna dogmatik olarak yaklaşır, yalnızca tek ve ideal bir ahlâk çizgisinin bulunduğuna işaret eder. Bu tanım kesin ve öz bir ahlâk, yani ideal ahlâkın tanımıdır. Bu tanrı buyruğudur, gökten inmiştir ya da bir bilge tarafından ortaya konmuştur. Tüm insanlar bu kural-

larla değerlendirilirler ve herkes onlara uymak durumundadır.

Ahlâki değer yargılarının akıl yoluyla bulunabileceğini savunan ahlâk felsefesi öğretileri de geliştirilmiştir. **"Stoa Ahlâkı"** buna bir örnek olarak gösterilebilir. Stoacılar göre genel doğru yasalar ancak akıl yolu ile bulunabilir.

Ahlâkı başka açıdan ele alan bir diğer öğreti de **"Ödev Ahlâkı"** dır. Ödev ahlâkında "Nasıl mutlu olabilirim?" sorusu değil "Benden istenilen ve beklenen nedir?" sorusu önem taşır. Ödev ahlâkını en iyi ortaya koyan düşünür ise Emmanuel Kant'tır. Alman toplumunun görev anlayışını özgün bir şekilde tanımlamıştır. Romalı Marcus Aurelius'a göre her bireyin kendisini görev başında bulunan bir asker gibi, yani komutanın kendisine verdiği emri yerine getirmekte olan bir asker gibi hissetmesi gerekir. Bir sipere belli bir görevle gönderilen bir asker, üzerine düşeni, elinden geldiğince yapmalıdır. Kendisine verilen görevin doğru olup olmadığını tartışmaya askerin hakkı yoktur. Aynı düşünce tarzı ile her insana doğa ve devlet tarafından belli bir görev verilmiştir. Herkesin kendisine verilen görevi elinden geldiğince yapması gerekir. Roma, Hitler dönemi Almanya'sı ve Japonya parlak dönemlerine görev

düşüncesine dayanarak ulaşmışlardır.

Rasyonel ahlâk doktrini; ahlâkı gerekli kılan olgunun, insanın objektif tabiatı olduğunu; ahlâkın nihai otoritesinin, hiçbir tabiat-üstü güç veya toplumsal bir otorite değil, realitedeki olgular olması gerektiğini kabul eder. Mistik ahlâk doktrinine göre: ahlâk, insanın keşfedeceği bir şey değildir; ahlâkın ne olduğu ve müeyyideleri, tabiatüstü bir otorite tarafından belirlenmiştir; insan bunlara uymak zorundadır.

Bir ahlâk sisteminin baskıcı ve insanüstü bir güçle yaşatılması bugün birçok toplumda uygulanan bir yöntemdir. Bu normlar doğal olarak dinsel normlardır. Çağdaş dünyanın koşullarının sürekli değişim içinde olmasına rağmen değişmez ve değiştirilemezler. Bu sistem eğitim seviyesi düşük ve çağdaş dünyanın dışında kalan toplumlarda yaşamını devam ettirmektedir.

Ahlâk konusunda mistisizmin geleneksel tekeli yıkmak isteyen bazı filozoflar, iddialarına göre, rasyonel, bilimsel, din-dışı bir ahlâkı tanımlamaya giriştiler. Fakat yaptıkları iş, mistiklerin ahlâk doktrinlerini aynen kabul edip, bu doktrinlerin haklı kılınmasında dayanan otoriteyi değiştirmekten ibaret oldu: Tanrı yerine Toplum veya "Kamu ya-

rarı", "Halk Yararı", "Devlet Yararı", "Sınıf Yararı" veya "Millet Yararı" konuldu.

Tanrının, doğru ve iyi yüreklileri mükâfatlandıracağı düşüncesi bütün inanç sistemlerinde vardır. Protestan mezheplerinde bu inanç "doğruluk en iyi yoldur" ilkesi ile kaynaşmıştır. Bu yaklaşım sadece Protestanlara özgü olmamakla beraber Protestan mezheplerindeki insanların yaşam biçimi olmuştur. Avrupa'da Katolik Kilisesinin tahakkümüne karşı sürdürülen 30 yıl savaşlarından sonra oluşan burjuva sınıfının ahlâk sistemi de "**Protestan Ahlâkı**"ndan kaynaklanmıştır.

Burjuva sınıfının yapılandığı kapitalist üretim ilişkisinin temeli de Protestan Ahlâkından gelmektedir. Protestan Ahlâk, başarılı ticari faaliyeti ve kazancı dini değerlere uygun bir faaliyet olarak göstermiştir. Protestanlar çok çalışıyor ve sermaye biriktiriyorlardı. İnançlarında var olan nefsin arzularına direnme ilkesi, biriktirdiklerini ölçsüz harcamalarına izin vermediği gibi, servetlerinin atıl bırakılmasına da izin vermiyordu. Sonuçta, yatırım yaptılar, bedensel zevklerden uzak durdular ve güçlü ekonomileri yarattılar. Bu düşünce ve inanıştaki insanlar hem kârlı işlerin peşinde koştular, hem de bu kârın büyük

kısmını yeniden üretime yatırdılar.

İngiliz Protestan vaiz Richard Bakster bir vaazında şunları nahiyyet etmiştir:

"Yaşamımız çok değerli ve kısacıktır. Hayatımızın bir tek anını bile boşa harcamamalıyız. Tanrının bize verdiği görevi elimizden gelen en iyi şekilde yaparsak ödüllendiriliriz. Onun bize uygun gördüğü yerde çalışmalıyız. Kimin kurtarılacağını ve kimin cehenneme gideceğini Tanrı önceden bilir; ama, kişinin mesleğindeki başarısı onun seçkinler arasında olduğunun işaretidir. Servet kazanan tacir bu başarısında kendinin tanrı tarafından seçilmiş olduğunun kanıtını görür. Sakın, servetini lüks yaşamak için kullanma, zira, bu cehenneme götüren yoldur. Zenginliğini halkın faydası için kullan; cemaat için bir işe yara..."

Avrupa'da 16. yüzyılda başlayan **Reform Hareketi** sadece dini yapıda değil siyasi ve ekonomik yapılarda da önemli değişimlerin başlamasını sağlamıştır. Cemaat yapıları ulusal devlet yapılarına dönüşmeye başlamış ve bireysel uzmanlaşma ve girişim gelişmiştir. Bu değişimler 18. yüzyılda **Endüstri Devrimi** ile birlikte Dünya'nın bugünkü sosyal ya-

pılanmasında önemli bir rol oynamıştır. 18.yüzyıl başında Spekülatif Masonluğun kuruluşu da bu ortam içinde gerçekleşmiştir. Masonluğun operatif dönemden kalan ahlâk anlayışı ile spekülatif dönemdeki rasyonalist ahlâkı sentezlenmiş ve günümüzün akıl temeline dayalı ahlâk anlayışı oluşmuştur.

Ahlâk daha çok toplumla ilgilidir. Bu toplumu oluşturan kişilerin iç dünyasını ise erdemleri tanımlar. Erdemli insanların oluşturduğu toplumlar yüksek ahlâk normlarına sahip olan toplumlardır. Her ne kadar kişilerin erdemleri toplumun ahlâk kurallarına göre şekillenirse de toplumun ahlâk kurallarının harcı kişilerin yüksek erdemidir. Masonluk erdemli bireyler yetiştirmek için çaba sarf eder. Bu sayede de toplumda yüksek ahlâki değerler oluşurmayı amaçlar.

Yaşamımızı mutlu ve huzurlu bir ortamda geçirmek için çevremizde iyi ahlâklı kimselerin olmasına özen gösteririz. Yakın çevremizdeki bu insanların varlığı ile hedeflediğimiz yerlerde ve konumlarda, hedeflediğimiz şekilde yaşamımızı sürdürürüz. Ailemizin fertlerinin geçerli ahlâk kurallarına samimiyetle uyan iyi insanlar olmaları için çaba sarf ederiz. En iyi dostlarımız bizim için en iyi ahlâklı kimselerdir.

Onların dürüst, güvenilir, sözünde duran, sadık, adil, başkalarının hakkını koruyan, devletine ve yasalara bağlı, kendini sürekli geliştiren ve en iyi yakalama çabasında olan, yaptıklarının hesabını mertçe verebilen, çevrelerine bilinçle özen gösteren kimseler olmaları bizim için çok önemlidir.

Çünkü böyle insanlar onurlu ve dürüstturler. Onlar yüksek ahlâk kurallarına bağlı kalır, yolsuzlukları desteklemez ve göz yummazlar. Kendilerine çıkar sağlamak için yasa dışı ilişkilere girmezler. Haksız rekabeti kabul etmezler. Güvenilirdirler, kendilerine duyulan güveni sarsıcı ve saygınlığa zarar verecek tutum ve davranışlarda bulunmazlar. Verdikleri sözleri yerine getirmeye özen gösterirler. Üstlendikleri borçlarını zamanında ve eksiksiz öderler. Saklı tutulması gereken bir bilgiyi elde etmeye çalışmazlar ve bunları çıkarları için kullanmazlar. Adildirler, kendilerine haksız gelir talep etmezler. Kazancın temininde ve dağılımında kurallara uygun davranırlar. Sadece kendi hakları için değil çevrelerinde beraber yaşadıkları, hayatı paylaştıkları kimselerin haklarına da saygı gösterirler, onları da korur ve kollarlar.

Çevrelerindeki insanların hakları ile ilgili ırk, renk, cinsiyet, din, siyasi düşünce, felsefî inanç,

mezhep ayrıcalığı yapmazlar. Yasadışı ya da suç olacak faaliyetlere girmezler. İş ve toplum ahlâkının onaylamayacağı yol ve yöntemlere başvurmazlar. Vatanداşlık sorumlulukları vardır, vergilerini zamanında öderler. Toplumsal sorumluluğun gereklerini yerine getirirler. Yaşamları boyunca her türlü davranışlarının hesabını göğüslerini gererek verebilme cesaretleri vardır. Düzgün insanlar böyle bir davranış içinde olmak için kendilerini sürekli eğitirler, bu özellikleri gösteren yakın dostları ile gurur duyar ve hayatı paylaşırlar.

İçinde yaşadığımız son yüz yıllık dönemde Dünya üzerindeki yaşamın tüm zamanlara göre olağanüstü bir ivme ile geliştiğini görüyoruz. İletişimin hızla gelişmesi, toplumlar arasındaki ilişkilerin artması ve hızlanması, ortak değerlerin hızla oluşmasını sağlıyor. Teknolojinin ivmelendirdiği bu hızlı dönüşümü incelediğimizde, hızlı ilerleyen toplumların tümünün de kendisine özgü olmayan, yukarıda tanımlamaya çalıştığım evrensel kabul görmüş, akıl temelindeki bir ahlâk sistemini benimsemiş olduklarını görüyoruz. Bireysel erdemlerin ön planda olduğu, ras-yonalist, görev ve iş ahlâkının öne çıktığı bu anlayış, bu toplumların diğerlerine göre öne çıkmasına da neden olmaktadır.

Tanımlanan bu ahlâk sistemi Masonik Ahlâk anlayışının kendisidir. Bu bağlamda Masonluk çağdaş, atılımcı, gi-

rişimci ve uygar Dünyanın kuruluşunun önemli yapı taşlarından birini oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

C. C. Aktan, "**Ahlâk ve Ahlâk Felsefesi**", İstanbul: ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Der. Yayını, 1999

İshak TORUN, "**Protestan Ahlâk**", Ç.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2002

Ender ARKUN, "**Masonlukta Ahlâk**", MSD, Sayı 119, 1999

Adnan SÜTMEN, "**Ahlâk ve Ahlâklı İnsan**", MSD, Sayı 15, 1987

Bedia AKARSU, "**Immanuel Kant'ın Ahlâk Felsefesi**", İnkılap Kitabevi, 1999

Güran TATLIOĞLU, "**İş Ahlâkı ve Yönetim**", Yeditepe Üniversitesi, 2005

Orhan HANÇERLİOĞLU, "**Düşünce Tarihi**", Remzi Kitabevi, 10.Baskı Ekim 2003

Localarda Yapılan Konuşmalar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
<u>İSTANBUL</u>			
İDEAL	Cahit Ülkü	Neden Tarih?	03.11.2008
	Önder Öztürel	Laiklik	17.11.2008
	Ahmet Han	İnsanın Evrendeki Varlığı Sorusuna İki Cevap: "Evrin ve Akıllı Tasarım"	01.12.2008
KÜLTÜR	Güney Belendir	Atatürk ve Türk Devrimi	28.11.2008
ÜLKÜ	Avarkan Atasoy	Aydınlanma Felsefesi ve Cumhuriyetimiz	13.11.2008
	Alp Gürkan	Hikmet Gerekli mi?	27.11.2008
	Selman Demirci	Rasyonalizm	25.12.2008
KARDEŞLİK	Tayfun Akgüner	Cumhuriyet'in Erdemleri	06.11.2008
	İlker İnal	Masonlukta İcat Olmaz	20.11.2008
HÜRRİYET	Bülent Çelik	Türk Musikisinde Makamlar ve Ezoterik Yorumları	02.12.2008
	Ömer Serdar Terzi	Diyalektik	16.12.2008
SEVGİ	Doğan Büyükbağatur	Geçmişten Bugüne Türkiye'yi Yönetenler ve Bizler Atatürk'ün İzinde miyiz?	10.11.2008
ATLAS	Tahsin Kandemir	Masonik ve Harici Hayat	05.11.2008
	Yusuf Dülger	Atatürk Sonrası Atatürkçülük	19.11.2008
	Murat İman, Mehmet Urcu	Ekonomik Kriz ve Kapitalizmin Geleceği	19.11.2008
	Merter Özay	İtirafta Bulunmanın Değeri	17.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
MÜSAVAT	Abdülkadir İlbeyli	Atatürk ve Masonluk	07.11.2008
	Kirkor Sahakoğlu	Çıplak	21.11.2008
LİBERTAS	İlhan Taylan	Atatürk İnkılapları	12.11.2008
	İlker İnal	Sevimli Yanlışlar	24.12.2008
HAKİKAT	Yani Sakarlatos	Kaostan Anlam Çıkarmak	12.11.2008
	Andon Parizyanos	Yedi Rakamının Anlamı	26.11.2008
AHENK	Halit Yıldırım	İnsanı Tanıma Sanatı	12.11.2008
FAZİLET	Baki Sodan	Atatürk'ün Ekonomi Politikası	11.11.2008
	Cihat Beşe	1940 - 1945 Yılları Almanya'sı	25.11.2008
ERENLER	C. Or, M. Çetinkol,		
	S. Ozan, Ü. Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	21.11.2008
	Önder Öztürel	Laisizm	05.12.2008
	İbrahim Ersaraç	Karikatür Gezintileri	19.12.2008
DELTA	Çetin Yıldırımakin	Son Yüzyılın En Büyük Lideri:	
		Mustafa Kemal Atatürk	27.10.2008
	Önder Öztürel	Atatürk	10.11.2008
	Kasım Eren	Cumhuriyet Öğretmeni	24.11.2008
SADIK DOSTLAR	Önder Öztürel	Atatürk	06.11.2008
	Cem Şelhat	Büyükada'dan Masonik	
		Mimari Esintiler	20.11.2008
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol,		
	Sabri Ozan, Üstün Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	04.12.2008
	Hasan Ataşoğlu	Quo Vadis? (Nereye Gidiyoruz?)	18.12.2008
ÜLKE	Orhan Çekiç	Lozandan Cumhuriyete	04.11.2008
	İlker Arslan	Anadolu Mozayikinde	
		Bir Ezoterizm Örneği	18.11.2008
	Garo Kürkman	Yeniçeriler ve Remizler	02.12.2008
	Ahmet Tezel	Osmanlının Kuruluş	
		Felsefesi ve Şeyh Edebali	16.12.2008
ŞEFKAT	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	17.11.2008
	Ali Verbas	Modern Toplumlarda	
		M.'luğun Önemi	29.12.2008
HUMANİTAS	Mehmet Fuat Akev	Masonluk Vakit Kaybı mı?	25.11.2008
HULUS	Konstantin Huvarada	Atatürk ve Eğitim	19.11.2008
	Kimon Mingiuri	Masonik Eğitim	19.11.2008
FREEDOM	Tunç Timurkan	Masonlukta Organizasyon	13.11.2008
	Amil Kunt	Atatürk ve Uygarlık	27.11.2008
DEVİRİM	Levent Akduygu	Üçgen İçindeki Göz	05.11.2008
	Gökhan Özvarnalı	Descartes	19.11.2008
	Önder Öztürel	Akılcı Felsefesinin Diğer Bir	
		Devi "Kant"	03.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Bedros Boyacıyan	Çizgilerle Masonik Düşünceler	17.12.2008
PINAR	Feridun Bora	Atatürk ve M.'luk	04.11.2008
	İlker İnal	M.'lukta İcat Olmaz	18.11.2008
	Murat Bilgili	M.'ik Metamorfozun Sırrı	02.12.2008
	Önder Öztürel	Laisizm	16.12.2008
	Yavuz Tezcan	Kaybolmuş Kardeşlik	30.12.2008
SEVENLER	Taylan Kozikoğlu	M.'luk Hakkında	14.11.2008
HİSAR	İlker Pakten	Atatürk Düşüncesinde Toplumsal Yapı Unsurları ve Masonluk	11.11.2008
	Hilmi Berk, Ömer Bortaçına	Görev	25.11.2008
	Haluk Sezgin	Hangi Mabet?	23.12.2008
ÜÇGEN	Murat Bilgili	Masonluğa Dair Herşey	19.12.2008
ÜÇİŞİK	Aydın Saray	Atatürk ve 1911 - 1912 Trablusgarp Savaşı	10.11.2008
	Ahmet Korkmaz	Ç. İşaretleri ve Anlamları	24.11.2008
GÜN	Ahmet Kalın	Dış Ülkelerde Mesleğimizizin Tatbikatı	13.11.2008
	Mehmet Hacıhanefioğlu	İskenderiye Kütüphanesi	27.11.2008
	Hitay Güner	Mu Uygarlığı	25.12.2008
ÖZLEM	Neşet Kadirgan	İklimler Değişip Dünyanın Kaynakları Tükenirken Yaşam Biçimimiz	03.11.2008
	Naif Öztaş	Tevfik Fikret ve Türk Aydınlanması	01.12.2008
	Ahmet İrfan Kılıç	Ahilik ve Masonluk	15.12.2008
	Nubar Kazanç	Hırs, İhtiras ve Tevazu	29.12.2008
BAŞAK	M. Çetinkol, S. Ozan	L. Açılışının Ezoterik Yorumu	13.11.2008
	Mustafa Süreyya Sezgin	Bir Gaziden Alıntılar	27.11.2008
	Önder Öztürel	Atatürk	25.12.2008
İREM	İrfan Barlas	Masonik Yemin	14.11.2008
	Neşat Karakelle	Empati, Tele ve Kardeşlik	26.12.2008
EVREN	Ali Canbolat	Öğrenim ve Ülkü Mabedi	06.11.2008
	Mehmet Ali Uğur, Mustafa Gürgüler	Mevlana Hümanizması ve Masonluk	20.11.2008
	Necmi Karakullukçu	Masonlukta Büyük Loca Kavramı ve Önemi	04.12.2008
	Moris Levi	Altın Oran "Kavramı ve Önemi"	18.12.2008
PİRAMİT	Mehmet Saim İzli	Etkilemek	14.11.2008
BURÇ	Haluk Kurt	"Dolmabahçe'den Anıtkabir'e"	10.11.2008
SEMBOL	Fatih Büyükyurt	Harici Teklifi	03.11.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Harun Kuzgun, Ahmet Erman, Hasan Erman, Barış Erman	Muh. Sahir Erman K.	17.11.2008
	Ali Akbudak	Sembollerin Dili	01.12.2008
	Zafer Kural	Ruhun Ölümsüzlüğü	15.12.2008
MEŞALE	Turan Yücel	Atatürk'ün Sofrası	12.11.2008
ANADOLU	Zeki Alasya	4. Bü. Üs. Dr. Rıza Tevfik	16.12.2008
	Aras Şenvar	Kendimizi Biliyor muyuz?	30.12.2008
SEZGİ	Süleyman Kasırga	Atatürk	11.11.2008
	Süreyya Öney	Hayatın Oluşumu	25.11.2008
	Sait Mete Yeğin	Özgürlük Düşüncesi ve Masonluk	23.12.2008
AKIL VE HİKMETC.	Or, M. Çetinkol, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	06.11.2008
	Önder Öztürel	Atatürk	20.11.2008
	Kaya Özkuş	Görev ve Sorumluluk	18.12.2008
BOĞAZİÇİ	Şenol Meci	Atatürk	12.11.2008
	Mehmet Beyazyürek	Rose Croix	26.11.2008
YEDİTEPE	N. Timur, S. Sezgin	İşin Doğrusu	13.11.2008
	Mehmet Tansal, Osman Akyar	Kıralı Sanat ve Işık Şehir	27.11.2008
GÖNYE	Orhan Çekiç	Son Yıl 1938	10.11.2008
GÜZEL İSTANBUL	Tüm Loca Kardeşleri	Mustafa Kemal	07.11.2008
	Ulvi Sami	Hazine	21.11.2008
	Emre Tütüncü	Hasenat	21.11.2008
	Tüm Loca Kardeşleri	M.'ların Cumhuriyet Döneminde Eğitime Olan Etkileri	21.11.2008
	Tüm Loca Kardeşleri	Masonluk Evrensel Kardeşlikse Yurt Sevgisi, Ulusalçılık ve Milliyetçilik Nerede Durur?	05.12.2008
	Tüm Loca Kardeşleri	Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş İlkeleri ve Masonik Erdemler	19.12.2008
GÜNİŞİĞİ	Ömer Köker	Sokrates'in Savunması	17.11.2008
	Remzi Sanver	Ritüellerimiz Üzerine	15.12.2008
TANYERİ	Sunay Akın	Atatürkiye	14.11.2008
	Tarık Kantemir	Ülkü Mabedi	28.11.2008
SADAKAT	Kâmuran Şaşmaz	Tasavvuf	04.11.2008
	Hasan Ataşoğlu	Quo Vadis? (Nereye Gidiyoruz?)	18.11.2008
	İbrahim Baytekin	Bir Çin Masalı ve Tefekkür Hücresi	02.12.2008
	Ahmet Tezel	Osmanlının Kuruluş Felsefesi ve Şeyh Edebali	16.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
MARMARA	Orhan Çekiç	Son Yıl 1938	10.11.2008
	Ekrem Ülkü	Yahudi Mistik Öğretisi: Kabala	24.11.2008
SABAH GÜNEŞİ	Mete Akyol	Atatürk	10.11.2008
	Halim Akbaş	Bilim ve Mesleğimiz	24.11.2008
	Hasan Ataşoğlu	Quo Vadis? (Nereye Gidiyoruz?)	22.12.2008
DOSTLUK	Engin Eker,	Güzel Sanatlarda	22.12.2008
	Teoman Südor	Yaratıcılık ve Masonik Estetik	
GELİŞİM	C. Or, M. Çetinkol,	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	11.11.2008
	S. Ozan, M. Aktürk	Kirlenen Kent Kültürü	25.11.2008
	Çetin Atağan	Karşısında Mason	
ONUR	Erdinç Nuray	Atatürk	11.11.2008
	Nural Denker	Demokrasi, Cumhuriyet ve	25.11.2008
	Ata Anıl	Lâiklik Kavramları Üzerine	
UMUT		Harici Hayatta Başarı ve Mason	23.12.2008
	Önder Öztürel	Atatürk	03.11.2008
	Osman Faziloğulları	Kalbimizdeki Masonluk	17.11.2008
	Ömer Köker	Yaşamımızı Düzenleyen	15.12.2008
		Kurallar: Örf, Adet, Gelenek	
YAKACIK	Viktor Sidi	Liderlik ve Masonluk	29.12.2008
	C. Erkal, T. Akşit,	Atatürk İlkeleri ve Masonluk	05.11.2008
	S. Büyükerdoğmuş	Gelenek, Landmarklar ve Yorum	19.11.2008
	Zafer Kural	Bir Kültür Mozaïği Ortadoğu'da	03.12.2008
	İbrahim Engin	İnançlar Tarihi - 4	
KADIKÖY	Tuncay Altuğ,	Namık Kemâl ve	15.12.2008
	Murat Dino	Tevfik Fikret'ten Nazım'a	29.12.2008
	Cüneyt Yağcı	Keşke	
GEOMETRİ	Seza Babağlu	Rönesans ve M.'luk	17.12.2008
DOĞU	İlker İnal	Masonluk'ta İcat Olmaz	07.11.2008
	E. Eminoğlu, K. Akın,	Delph Mabedi	21.11.2008
	G. Yardımcı, M. Uysal		
UFUK	Atacan Yücel,	Atatürk	06.11.2008
	Fahrettin Orcan, Burak Narter	Çırac - Yemin - Rehber	20.11.2008
	Gürkan Aktoluğ		
DORUK	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	25.11.2008
	E. Eminoğlu, K. Akın, M. Uysal	Delph Mabedi	23.12.2008
ÖRS	Umur Çolgar	Atatürk'ün Zor Yılları	06.11.2008
	H. Bumin, T. Kuruöz,	Ç. Paneli 1. D. Sembolizması	20.11.2008
	M. Akyüz, Ö. Solmaz		
	Remzi Sanver		
		Muntazam Masonluk	04.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ersin Alok	Toprağın Köşeleri	18.12.2008
GRANİT	Ömür Altunçizme	Vaad Edilen Ülkeye Yolculuklardan Kesitler	19.12.2008
TESVİYE	Nail Güreli	Atatürk'ten Sonra Atatürk	20.11.2008
A. Gülhan, İ. Elgin, O. Küçükbarak		Felsefi Söyleşi	04.12.2008
	Yaşar Levent	Renklerin Sembolizması	18.12.2008
SABAH YILDIZI	Oğur Küçükoba	Atatürk'ün Hukuk Devrimi	10.11.2008
	Ertuğ Erol	Atatürk'ün Cenaze Töreninden	10.11.2008
	Süreyya Sezgin	Farkındalık	22.12.2008
ATAYOLU	Çetin Yıldırımakın	Mustafa Kemal Atatürk; Yüzyılın Lideri	03.11.2008
	Haluk Sanver	İnanç ve Masonluk	01.12.2008
ALTAR	Yüksel Atasel	M. Kemal ve Türk Aydınlanması	04.11.2008
	Zafer Kural	Gelenek, Landmark ve Yorum	18.11.2008
	Feridun Kandemir	İnsanın Gelişmesinde Gözlem ve Dinlenmenin Önemi	02.12.2008
	Ali Çakır	Taş Devrinden Günümüze İnanç Mekanları	30.12.2008
NAR	Ercan Arslanbek	Masonik Etiket	10.11.2008
	Tuncay Şanlı	1909 Dönemi Türk Masonluğu	22.12.2008
YÜCEL	İlker Yılmaz	Liderlik ve Atatürk	27.11.2008
	Atilla Topuzdağ	Mevlâna	25.12.2008
GÜZELLİK	Halit Gündüz	Masonik Eğitim	27.11.2008
KÜRE	Koray Tulgar	Kader mi? İrade mi?	03.11.2008
	İlkan Örs	Çok Kültürlülük	17.11.2008
	Cengiz Canpolat	Harf Devrimi	01.12.2008
	İzi Doenyas	Kabala	15.12.2008
	İlter Güney	İnsan Genom Hakları ve Etik	29.12.2008
ÇEKİÇ	Ahmet Günay	Regius	11.11.2008
	Turgay Çetin	İnsan	25.11.2008
KOZA	Teoman Ekim	Skrüten	25.12.2008
TAŞOCAĞI	Önder Öztürel	Atatürk	05.11.2008
	İlker İnal	Sevimli Yanlışlar 2	19.11.2008
	Murat Bilgen	Harflerin Masonik Çağrışımları	03.12.2008
	Fuat Altınsoy	Bitmeyecek Yürüyüş	17.12.2008
MİMAR HİRAM	Sarkis Külegeç	Atatürk	12.11.2008
ZEYTİNDALI	Önder Kayhan	Anadolu'nun Bitmeyen Öyküsü	05.12.2008
IRMAK	Ömer Saruhan	Mustafa Kemal ATATÜRK	25.11.2008
SEBAT	Dinç Şenlier, Orçun Kaya, Murat Sezer, Özkan Çavdar	Mabedin Sembolizması	18.11.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Doğan Ziya Başak	Quatuor Coronati	16.12.2008
	Taner Gültekin	Unutulan Avadanlık	30.12.2008
SEVGİ YOLU	A. Candan,		
	Ö. Ayan, C. Dağ	Avadanlık Kavramı	03.11.2008
	Süreyya Sezgin	Farkındalık	17.11.2008
	Asım Akin	Rehber Üs. Mason Kimdir?	01.12.2008
	Yılmaz Suner	Kalfa Avadanlıkları	15.12.2008
	Ömer Ayan, Celal Dağ,	Ç. Avadanlıkları	29.12.2008
RÖNESANS	Tayfun Akgüner	Cumhuriyetin Özellikleri	04.11.2008
	Ahmet Örs	Taşın Sembolizması	02.12.2008
	Ahmet Erman	Lâiklik ve Masonluk	16.12.2008
VEFA	Şuayip Balta	Unutma Beni, Mavi Mine ve Vefa	28.11.2008
SUR	Mustafa Doğrusoy	Masonlukta Görev Anlayışı	13.11.2008
AYDINLANMA	Kaan Ökten	Varlık ve Zaman	03.12.2008
AKASYA	Selim Yuna	Süleyman Mabedi	20.11.2008
	Tunç Kazancıoğlu	1900 Öncesi Osmanlı'da Masonluk	18.12.2008
SÖZ	Serdar Başarır	Yunus Emre	11.11.2008
AKEV	Yılmaz K. Kazancı	Laik Cumhuriyet	14.11.2008
	Kemal Gönenç	Mutluluk	26.12.2008
CUMHURİYET YILDIZI	Önder Öztürel	Lâiklik	19.11.2008
	Zafer Kural	Gelenek Landmarklar ve Yorum	03.12.2008
	Mehmet Saim İzli	Hasan Âli Yücel	17.12.2008
İSTANBUL	Önder Öztürel	Atatürk ve Masonluk	14.11.2008
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan, Üstün Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	26.12.2008
PETEK	Mustafa Özsonmez	Atatürk'le Vecizeler	06.11.2008
ZAFER	Osman Selim Yürüten	Çırak D. Ritüeli ile Atatürk'ü Anmak ve Anlamak	13.11.2008
	Ahmet Kutsi Nircan	Masonluk ve İnanç	27.11.2008
	M. Bilgili, C. Afacan, Z. Monkul	Masonik Metamorfozun Sırrı	25.12.2008
BİLGE	Haluk Sanver	Masonluk ve İnanç	05.11.2008
	Bülent Tirtil	Mustafa Necati	19.11.2008
	Orhan Çekiç	Bir Masonun Gözü ile Mustafa	03.12.2008
	Nusret Selen	Hacı Bektaş-ı Veli	17.12.2008
KALKEDON	Engin Yolaç	Atatürk Devrimleri ve Lâiklik	14.11.2008
	Can Baycan	Ç. D. 'si Ritüelinde Üç Sayısı	28.11.2008
VATAN	E. Dolunay, M. Çınar, S. Güner, M. Gürer, Murat Gürer	Landmarklar ve Eski Mükellefiyetler	05.11.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Cevad Güreş	Özgürlük Yolu (Atatürk'ün Yaveri Cevat Abbas Güreş'in Anılarından)	19.11.2008
	Nazmi Nalbant, Murat Okay, Noyan Güven, Aytaç Tekin	Atatürk Devrimleri, Konu: Atatürk'ün Bütünleyici İlkeleri	03.12.2008
ERMAN	Tayfun Akgüner	Atatürk ve Cumhuriyet	12.11.2008
	Nail Güreli	Ham Taşı Yontma Yolunda İzlenimler	26.11.2008
	Tüm Loca K.'lerinin Katılımı ile	İnsan Hakları ve Masonluk	24.12.2008
SİMGE	Saruhan Sarman, Mehmet Yiğit, Onur Tavşancıl	Cumhuriyet'in Kadınlara Etkileri	03.11.2008
	Hakan Gümüşbaston, Birol Bilgin	Özgürlük ve Masonluk	17.11.2008
LOTUS	Aykut Eriş	Ülkü Mabedine Güncel Bakış	12.11.2008
KOŞUYOLU	Bülent Turunç	Masonik Kimlik	21.11.2008
	Önder Kayhan	Makro Kozmostan	
		Mikro Kozmosa	19.12.2008
HUZUR	Şinasi Afacan, Numan Aydınöğlü, Çetin Böke	Cumhuriyete Yolculuk	12.11.2008
	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	26.11.2008
KRİSTAL	Altuğ Erkan	İllümunati	04.11.2008
VİTRİOL	Orhan Çekiç	Lozan'dan Cumhuriyet'e	04.11.2008
	Vefa Bolluk	Kardeş Sofrası ve Agap	16.12.2008
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan, Üstün Gürtuna	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	30.12.2008
EGERAN	İlker İnal	Sevimli Yanlışlar	14.11.2008
İLERİ	Emin Şeylan, Efdal İşbilen, Ekrem Gençarslan	Atatürk ve Aydınlanma	10.11.2008
ATAÇAĞ	Murat Taşkın	Atatürk'ün Ekonomik Görüşleri ve Bugünkü Türkiye	24.12.2008
TOPRAK	Loca Kardeşleri	Mustafa Kemal Atatürk ve Devrimleri	11.11.2008
	Reha Sezgin	Mevlana-Mevlevilik ve Masonluk	25.11.2008
	Zeki Alasya	Rıza Tevfik	23.12.2008
KÖŞETAŞI	Kemal Gönenç	Atatürk'ün Yaşantısından Bir Kesit	07.11.2008
	Mehmet Saim İzli	Etkilemek	21.11.2008
	Cengiz Or, Mustafa Çetinkol, Sabri Ozan, Murat Aktürk	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	05.12.2008
	Önder Kayhan	Anadolu'nun Bitmeyen Öyküsü	19.12.2008
AKKAN	Tunç Şanad	Landmarklar	12.11.2008
ADALET	C. Or, M. Çetinkol, S. Ozan, M. Aktürk	Coşkun Akan Nehrin Gizemi	05.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ALEV	S. Okay, A. Yeşilkaya Şinasi Afacan Hasan Ataşoğlu	Liyakat ve Aidiyet	05.11.2008
		Aynadaki Suret	19.11.2008
		Quo Vadis? (Nereye Gidiyoruz?)	17.12.2008
KARDELEN	Önder Kayhan Halit Erol	Anadolunun Bitmeyen Öyküsü	07.11.2008
		Şatonun Sırrı	19.12.2008
SU	Remzi Sanver	Masonluk ve İntizam	12.11.2008
LEFKOŞA	Ural Ada Demir Savaşçın	Lefkoşa Muhterem Locası	
		Kardeşleri Olarak	
		Niçin Buradayız?	15.11.2008
		Masonluğun Evrensel ve	
		Beynelmilel Yönü	21.12.2008

ANKARA

UYANIŞ	Tevfik Orbey Esat Orhon	15 Yılın Sonunda Düşüncelerim	05.12.2008
		Yazılı Olmayan Kurallarımız	19.12.2008
DOĞUŞ	Can Hamamcı Taylan Karabey	Atatürk	11.11.2008
		Bir Üs. Muh.'in	
		Kardeşlerinden Beklentisi	23.12.2008
YÜKSELİŞ	Çetin İmir Metin İmir	Masonun Toplumdaki	
		Davranışı, Yükümlülükleri	06.11.2008
		Atatürk Sofraları	18.12.2008
İNANIŞ	Ali Nihat Kök Alpay Azaz	Mustafa Kemal Atatürk	10.11.2008
		Masonluk Tarihimize	
		Kısa Bir Bakış	24.11.2008
BİLGİ	Altay Birand Kürşat Parlatan	Ahenk ve Güzellik	03.12.2008
		Royal Society	17.12.2008
BARIŞ	Bülent Pirlar Zafer Hasçelik	Küresel Kriz ve	
		Türkiye'ye Etkileri	03.11.2008
		Cenaze Ritüellerinin Tarihçesi	17.11.2008
YILDIZ	Haluk Günoğur	Avrupa İlişkileri	27.11.2008
ÇANKAYA	Metin Balcı	Atatürk Devrimleri ve	
		İslama Bakışı	14.11.2008
ARAYIŞ	Mustafa Şişman Murat Özdamar	Gölgeler Yok Oldu	18.11.2008
		Devam Etmek	16.12.2008
ÜÇGÜL	A. D. Koç, A. Esen Yüksel İnan	Masonlukta Ketumiyet	26.11.2008
		İnsan Hakları ve Evrensel	
		Beyanname	24.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
AHİLER	Fahri Sezer	Cumhuriyet ve Kadın	13.11.2008
	Mustafa Sayın	Düşünen İnsanın Özgürlük Anlayışı	27.11.2008
ÇAĞ	S. Akcan, A. K. Sevinç	Simyacılık	03.11.2008
	Arslan Temel	Şamanizm	01.12.2008
	Atila Güven	Kundalili	15.12.2008
	Faruk Sarıkaya	Gül Haçlılar	29.12.2008
GÖNÜL MİMARLARI	Orhan Eken	Atatürk ve Cumhuriyet	16.12.2008
EŞİTLİK	Ümit Ekşioğlu	Göz Sembolizması	11.11.2008
	Berkin Salancı	Örneklerle Özeleştirir	25.11.2008
ANKARA	Halit Yıldırım	Bir Masonun Bakış Açısından Düşünme ve Düşünceleri	19.12.2008
İLKE	Cevad Gürer	Masonik Ritüeller; Dün, Bugün, Yarın	14.11.2008
ÇUKUROVA	Zafer Yeğenoğlu	Atatürkçülüğe Genel Yaklaşımlar ve Masonluk	10.11.2008
ERDEM	Metin İmir	Atatürk'ün Sofraları	04.11.2008
	Hakan Göksu	Kişiler Kanun Önünde Eşit Olmalıdır	02.12.2008
	Aydın Özkök	Sevgi, Sadakat ve Samimiyet	16.12.2008
DENGE	Ali Güner Tekin	Tehlikeli Oyunlar, Oğuz Atay	11.11.2008
	Gani Çulha	Mutluluğun Mimarı, A. De Button	25.11.2008
	Ö. Faruk Mengüç	Yolların Başlangıcı, Amin Maalouf	23.12.2008
DOĞAN GÜNEŞ	Ali Aydın,	Dinsel Öğelerde Taş Devrimlerini Anlayabildik mi? II	24.11.2008
	Yücel Önal		22.12.2008
TOLERANS	Ö. Erçetin,	Doğu,Batı Enleminde Masonluk: Gelenek ve İlerleme Hür Masonluğun İnsanlığın Ortak Meseleleri	26.11.2008
	Ç. Türker, İ. Pulak, T. Mutlu		
	Tuncay Birand		24.12.2008
KUTUP YILDIZI	Emre Aksoy,	Masonlar Çalışmalarında	20.11.2008
	Salih Seç	Neden Üç Kutsal	
	Ali Tuncay	Tefekkür Hücresi	04.12.2008
	Bülent Demirbaş	Dünden Bugüne Mevlevilik ve Mevlana	18.12.2008
ÜÇNUR	Mehmet Araç	Semboller (Altı Köşeli Yıldız)	10.11.2008
	Metin Aydemir	Rehberlik	22.12.2008
BAŞKENT	Nüzhet Yeşilkaya	Bektaşilikte Ezoterizm	03.11.2008
	Can Taşpınar	Masonik Etiket	17.11.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Tankut Ünal	Ölüm Korkusu ve Ölümsüzlük Düşüncesi	15.12.2008
GÖKKUŞAĞI	Metin İmir	Ben Kimim, Neyim, 20. Masonik Yaşım	21.11.2008
HOŞGÖRÜ	Bülent Köse	Finans ve Kriz	17.11.2008
	Fatih Pestilci	Atatürk ve Masonluk	19.11.2008
ANTALYA	İlhan Gebizli	Kabala'da Nur	06.11.2008
EKİN	İbrahim Barbaros	Atatürk'ün Milli Eğitim Politikası	04.11.2008
	Cevat Tekin Yoldaş	Kara Para ve Erdemler	18.11.2008
	Onur Arsal	Batı-Öteki ve Biz	02.12.2008
	Orhan Eken	Atatürk ve Cumhuriyet	16.12.2008
YÖRÜNGE	Mehmet Kalpaklı	Anadolu Sufileri	11.11.2008
	Yüksel Karaburçak	Doğu'dan Sesler	23.12.2008
PERGEL	Vefa Uysal	Atatürk'ün Bağımsızlık Anlayışı	04.11.2008
	Sümer İdil	Ezoterik İnisiyasyon	02.12.2008
UYUM	Ruhi Güller	Türkiye'de Eğitim Sorunu ve Öneriler	13.11.2008
	Demokan Erol	Masonluğun Nuru	27.11.2008
GÜNEY YILDIZI	Ömer Fıratoglu	Kefillik	13.11.2008
	Taylan Karabey	Operatif Bir Yapıcı Gözüyle Mabedin İnşası	27.11.2008
	Selçuk Denli	Sevgi Mabedi	18.12.2008
AND	Ertan Karasu	İnsan Hakları	05.11.2008
ESKİŞEHİR	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	22.12.2008
ÇINAR	Mustafa Sayın	Düşünen İnsanın Özgürlük Anlayışı	27.11.2008
	Avarkan Atasoy	Aydınlanma Felsefesi ve Cumhuriyet	04.12.2008
EVİRİM	Tevfik Küçükpınar	Benedetto Croce ve Zekanın Etkinlik Alanları	15.12.2008
	Alpaslan Talay	İlluminati	24.11.2008
DEFNE	E. Kahvecioğlu	Ezoterizm	03.12.2008
	Ufuk Apaydın	Tolerans, Hoşgörü	17.12.2008
ÖZGÜRLÜK	Emin Akata	Bilinç ve İnanç	25.11.2008
	Tevfik Orbey	15 Yıl Sonunda Masonluk Hakkında Düşündüklerim	23.12.2008
MOZAİK	İlhan Or	Kral Süleyman Mabedi	14.11.2008
	Orhan Eken	21. YY'da Ortadoğu ve Türkiye	28.11.2008
GÜNEŞ	Bülent Eyiler	Hak / Hukuk / Adalet	13.11.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
BİRLİK	Can Çevikol	Dinlemek / Anlamak / Öğrenmek	27.11.2008
	Sadi Karaelmas	Tolerans Üzerine Düşünceler	25.12.2008
	Vedat Mıhladı	İnisiyasyon	04.11.2008
	Orhan Tarı	Felsefedeki Yerimiz ve Farklılığımız	18.11.2008
	Ersan Öztuna	Pisagor	02.12.2008
ŞAFAK	Onur Arsal	Batı, Ötekiler ve Biz	16.12.2008
	Halit Yıldırım	Atatürk İlkeleri ve Masonluk	09.11.2008
SİMURG	Kıvanç Akça	Kardeşlerim Beni Öyle Tanırlar	13.11.2008
	Ali Kaş	Varoluşçuluk, Özgürlük ve Masonluk	27.11.2008
BİRİKİM	Hayri Bektaş	Kardeşlik	17.11.2008
	Tolunay Uz	İçimizdeki Renkler	01.12.2008
	Murat Şahinoğlu	Özgürlük-Eşitlik-Kardeşlik	15.12.2008
AYDINLIK	Taylan Karabey	Operatif Bir Yapıcı Gözüyle Mabedin İnşaaı	12.11.2008
	Ender Arkun	Bilgi Toplumunun Geleceği	26.11.2008
KAYNAK	Yıldırım Gürsoy	Irak - 1915	12.11.2008
	H. Yavuz Bilgin	Bu Topraklar Üzerinde 2	26.11.2008
	Naci Özer	Neo-Platonizm	24.12.2008
SAĞDUYU	Kasım Bölgen	Adana Tarihi	22.12.2008
ÖNDER	Tamer Müftüoğlu	Akıl ve Hikmet - Kuvvet ve Güzellik	13.11.2008
	Melih Gün	Ne İstiyoruz?	27.11.2008
YÖNTEM	Şamil Büyüktalaş	Ezoterizm	04.12.2008
DÜŞÜN	Kemal Altan	Masonun Yurttaşlık Görevleri	12.11.2008
	Ender Arkun	Bilgi Toplumunun Geleceği	26.11.2008
	Selcan Ünel	Hasan İbn-i Sabah ve Alamut Kalesi	24.12.2008
ADANA	Gülhan Slem	Locaya Devamın önemi ve Devam Sorunları	03.11.2008
	Turgut İçten	Özgürlük	20.11.2008
	Behiç Çiğin	Sosyal Bilimler, Masonluk	15.12.2008

İZMİR

İZMİR	Ali Kuyucu	Loca, Büyük Loca, Obediyans, Jüridiksiyon	20.11.2008
NUR	Yavuz Selim Ağaoğlu	Popüler Kültür ve M.'luk (2)	11.11.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Hakan Yetimalar	Çoğalmak	23.12.2008
GÖNÜL	Sinan Kocaoğlu	Zihni Özgür Kılmak M.'ik Görev midir?	13.11.2008
İRFAN	Davut Nedim Saba	Masonik Müzik	01.12.2008
	Cezmi Öncüler	Bilim, Bilimsellik ve Masonluk	29.12.2008
ÜMİT	Suphi Varım	Çıracık Allegorileri	23.12.2008
EPHESUS	Erol Amado	M.'ik Sembollerin, Farklı Açıdan Yorumu	10.11.2008
	Alper Pardo	Operatif M.'luktan Spekülatif M.'luğa Geçiş	24.11.2008
	Gerşon Algranati	Hakikati Ararken	22.12.2008
EYLEM	Tuncay Filiz	Masonluk ve Mason	10.11.2008
MANİSA	Gürkan Kefeli	Masonluğun Penceresinden İnsanlık Değerleri	19.11.2008
EGE	Jerar Abajoli	Yunanistan Büyük L.'sı Ritüel Çalışmalarında Ç. Derecesi Açılış ve Kapanış	13.11.2008
	Murat Gomei	Ateşin Öyküsü	27.11.2008
İŞİN	Hakan Ersöz	Felsefenin Toplumsal İçeriği	24.11.2008
	Yüksel Kazmirci	Ezoterizm Niçin Masonik Öğretinin Temel Taşdır?	22.12.2008
BAŞARI	Yusuf Burak Gürses	Gizlilik ve M.'luk	17.11.2008
	Süleyman Gökçen	Tolerans ve Hoşgörü	17.11.2008
	M. Cemali Dinçer	Ezoterizm ve Tarihsel Gelişimi	01.12.2008
	Oktay Dikmen	Yaşamak - Ölmek (İlk Nefesten Son Nefese)	29.12.2008
ÜÇSÜTÜN	Yavuz Özdoğan	Yazılı Olmayan Kurallarımız	20.11.2008
	Murat Gomei	Su	04.12.2008
KARŞIYAKA	Ethem Buldanlıoğlu	Mustafa Kemal Gibi Düşünmek	10.11.2008
	Duysal Özunan	Değişen Dünya Dengeleri ve Masonluk	24.11.2008
	Bülent Serçin	3. Derecenin Düşündürdükleri	22.12.2008
BODRUM	Murat Çim	Tüzüklerimiz Üzerine Sohbet	27.11.2008
KORDON	Murat Zungur	Masonluk Ne Değildir?	20.11.2008
TAN	Nafiz Delen	Mason Olmak	11.11.2008
	Namık Küçükdemiral	Masonluk Görevi	25.11.2008
	Doğan Dirik	İzmir Vadisi L. Çalışmalarının Analitik Yorumu	23.12.2008
OCAK	Ocak Muh. L.'sı K.'leri	Atatürk ve Uyanış	07.11.2008
	Avram Aji	İki Yol	25.12.2008

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ŞAKUL	Yavuz Selim Ağaoğlu	Masonluk Tarihinde 1881 - 1918 Dönemi (1)	03.11.2008
	Mustafa Güven	Masonik Sırlar	17.11.2008
	İsmail Tavas	İnsanlığın Geleceği	01.12.2008
NOKTA	Ömer Faruk Zuhâl	Bitmeyen Tekris	01.12.2008
	Hakan Özsezer	Özkan Aras K.'in "Konuşmak" Konulu Konuşması	29.12.2008
İMBAT	Cihat Pehlivanoglu	Bilinçdışı Mabed	02.12.2008
NİRENGİ	Emek Asena Doğan	Milyonlarca Mason İle Kardeş Olmak	25.12.2008
AGORA	Nihat Demirkol	Günümüzde Masonik Felsefe Açısından Atatürkçü Düşünce (II)	06.11.2008
	Şefik Koldaş	Ahenk	04.12.2008
IŞIK	Yavuz Selim Ağaoğlu	Masonluk Tarihinde 1881 - 1918 Dönemi (1)	03.11.2008
	Akın Kuyumcu	Sarkaç; Kavramların Ekseni	17.11.2008
	Murat Tuncay	Rol ve Masonluk	29.12.2008
FETHİYE	Yüksel Atasel	Atatürk'ü Anlamak ve Anlatmak	10.11.2008
TERAZİ	Hasan Atıla Yılmaz	Felsefik Dönemler - II -	13.11.2008
	Hasan Atıla Yılmaz	Felsefik Dönemler - III	27.11.2008
ÇEŞME	Avni Demir	Doğudaki Semboller ve Güneş	02.11.2008
	Çetin Güventürk	K.'ler ve L. Ziyareti	21.12.2008
ZUHAL	Özkan Aras	Susmak ve Dinlemek	04.12.2008
ÖZVERİ	Gürkan Kefeli	Günümüzde Masonik Felsefe Açısından Atatürkçü Düşünce (I)	05.11.2008
HERMES	Tanıl Adalı	Hasan Âli Yücel K.'imiz	10.11.2008
	Sıtkı Aytaç	Ezoterizm, Farkındalık ve Kendini Bilmek	24.11.2008
PAMUKKALE	Ali Hikmet Tüzün	Neden Mabedimizde Sosyal Düzen Hakimdir?	12.11.2008
	E. Lütfi Gürses	Geometri	12.11.2008
	Adil Giray Çelik	Bilginin 7 Ana Temeli	24.12.2008
	Umut Karabulut	İtaat	24.12.2008
HERODOT	A. Rıza Uysal	İsidoros'dan Sir Christopher Wren'e	04.12.2008
DOKUZ EYLÜL	Cüneyd Soyudal	Masonluk Tarihinde 1818 - 1938 Dönemi (II)	04.11.2008
	Ahmet Şenkut	Eski Mükellefiyetler	18.11.2008
	Güman Kızıltan	Değişik Yönleri İle Sevgi	02.12.2008
	Sümer Deniz	Masonlukta Görev Anlayışı ve Ketumiyet	30.12.2008

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİS TARİHİ	LOCASI	İNTİKAL TARİHİ
Tayfun Gökçen	Almanya 1967	31.05.2005	Onur	02.08.2008
Adnan Veli Kuvanlık	Ankara 1957	01.03.2000	Pusula	02.08.2008
Sümeyir Akçasu	Aydın 1934	13.11.1991	Üçgül	03.08.2008
Mehmet Doğan Özkul	Kayseri 1950	30.05.1994	Karşıyaka	05.08.2008
Suat Şehirlioğlu	İzmir 1957	14.11.1995	Nur	08.08.2008
Yalçın Us	Giresun 1939	06.04.1978	Sembol	09.08.2008
M. Niyazi Yılmazay	1930	22.05.1970	Kültür	14.08.2008
Sinan Büyüm	Ankara 1956	21.03.2005	Barış	29.08.2008
Kuşdemir Uygur	Tarsus 1925	08.06.1970	İdeal	30.08.2008
Rana Fatih Toktaş	Ankara 1951	16.10.1990	Gönül Mimarları	02.09.2008
Mithat Özkök	Akçakoca 1924	13.10.1964	Fazilet	14.09.2008
Kemal Güven İlbars	Ankara 1943	10.02.1992	Aydınlık	15.09.2008
Özkan Tikveş	Balıkesir 1935	13.06.2005	Marmara	26.09.2008
Ahmet Şekip Kadioğlu	Uzunköprü 1928	20.05.1976	Sadık Dostlar	27.09.2008
Necdet Tokatlıoğlu	İzmir 1933	10.06.1976	Sembol	28.09.2008
M. Zeki Ersin	Eskişehir 1928	08.06.1972	Ahiler	08.10.2008
Mesih Altinyıldız	İstanbul 1919	18.11.1968	Nar	10.10.2008
Fikret Oğuz Eriş	Diyarbakır 1954	09.10.2008	Hermes	15.10.2008
Nuri Akyol	İstanbul 1916	17.06.1958	Sevenler	16.10.2008
Ali Sadi Ulkay	İstanbul 1925	20.06.1961	Taşocağı	18.10.2008
S. Burhanettin Çokbaş	İstanbul 1947	02.02.1988	Geometri	25.10.2008
Orhan Apaydın	İstanbul 1928	10.06.1956	Ülkü	25.10.2008
Erdal Ergüven	Ankara 1941	01.10.1984	Atanur	30.10.2008
Ali Cemalettin Akçiçek	İzmir 1926	23.04.1981	İmbat	03.11.2008
Hanri Russo	İstanbul 1931	31.10.1961	Sadık Dostlar	03.11.2008
İbrahim Türker	Afyon 1926	29.11.1974	Üçgen	16.11.2008
V. Aytuğ Yazgan	İstanbul 1972	17.05.1999	İdeal	28.11.2008
Necdet Pulhan	İstanbul 1922	08.11.1961	Ahenk	11.12.2008
Tacettin Kurtdere	İstanbul 1928	24.02.1977	Ahiler	13.12.2008
Hasan Ertür	Bursa 1899	24.09.1996	Fazilet	21.12.2008
Serdar Tepe	Samsun 1959	10.10.1991	Yeditepe	25.12.2008

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

**Eb. Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev.'in Ul. Mi.'ndan sonsuz mağfiret ,
kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.**

MİMAR SİNAN DERGİSİ

YAYIN KURALLARI

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan süreli yayın organıdır. Dergide, Masonlukla ilgili araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade etmektedir ve sorumluluğu kendilerine aittir. Bu yazılar Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya Büyük Loca'nın başka bir masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil etmez.

MİMAR SİNAN DERGİSİNE TEKLİF EDİLEN ADAY YAZILARIN BİÇİMİ: Yazılar kâğıda basılmış 2 nüsha örnek ile birlikte elektronik ortamda verilmeli, kesinlikle konferans üslubunda olmamalıdır. Ayrıca yazının mümkünse İngilizce, mümkün değilse Türkçe kısa bir özeti ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar mutlaka belirtilmelidir. Kaynaklar metin içinde anılma sırasına göre dizilmeli, kaynaklar başlığı altında yazının sonunda yer almalıdır. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir. Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı veya yazının telif hakkı sorunu olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna gönderdiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

YAZIŞMA ADRESİ:

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU:

BÜYÜK SEKRETERLİK

Nur-u Ziya Sokak, No.9, 34420 Beyoğlu - İstanbul

mimarsinandergisi@gmail.com

Mimar Sinan Dergisinin 145. - 147. Sayıları Fihristi

Derleyen: Yavuz AKSEL

KONULAR FİHRİSTİ

MAKALENİN İSMİ	MAKALENİN YAZARI	DERGİ NO:	SAHİFE NO:
<u>BÜYÜK ÜSTAT MESAJI</u>			
Büyük Üstat Mesajı	Salih EVCİLERLİ	145	4
Büyük Üstat Mesajı	Salih EVCİLERLİ	146	4
Büyük Üstat Mesajı	Salih EVCİLERLİ	147	4

TARİH

Türk ve Pers Hürmasonluğunda ve Para-Masonik Teşkilâtlarında Gnostik / Sûfi Sembol ve Düşünceler	Thierry ZARCONÉ Çeviren: Celil LAYİKTEZ	145	9
Ali Koç Locası	Celil LAYİKTEZ	145	28
Hürriyet Kahramanı Resneli Niyazi Bey (1873 - 1913)	Tamer AYAN	145	36

MAKALENİN İSMİ	MAKALENİN YAZARI	DERGİ NO:	SAHİFE NO:
-------------------	---------------------	--------------	---------------

Altıncı Büyük Üstat Rıza Tevfik Bölükbaşı (1869-1949)	Tamer AYAN	146	13
Masonluk Tarihimizde 1881 - 1918 dönemi	Yavuz Selim AĞAOĞLU	146	41
Millî Şef Dönemindeki Masonlar	Can KAPYALI	147	9

MASONİK KONULAR

Emulasyon Locası	Ahmet ŞENKUT	145	56
Hasenat	Mehmet BURAL	145	63
Masonluk Ne Değildir?	Hüseyin D. AKARLI	146	54
Sorumluluk Bilinci ve Kişisel Bütünlük	Halit YILDIRIM	146	66
İlkel Topumlarda İnisiyasyon	Sıtkı AYTAÇ	147	31
Zıtlıkların Birlikteliği: Siyah ve Beyaz	Mehmet MESUTOĞLU	147	45
Ahlâk Üzerine	Mehmet KURTOĞLU	147	53

LOCALARDAN HABERLER

Localarda Yapılan Konuşmalar	Mimar SİNAN	145	68
Localarda Yapılan Konuşmalar	Mimar SİNAN	146	76
Localarda Yapılan Konuşmalar	Mimar SİNAN	147	61

ARAMIZDAN AYRILANLAR

Aramızdan Ayrılanlar	Mimar SİNAN	145	103
Aramızdan Ayrılanlar	Mimar SİNAN	146	88
Aramızdan Ayrılanlar	Mimar SİNAN	147	75

FİHRİST

145. - 147. Sayıları Fihristi	Der.: Yavuz AKSEL	147	77
-------------------------------	-------------------	-----	----

YAZARLAR FİHRİSTİ

	<u>Dergi No.</u>	<u>Sahife No.</u>
A		
AĞAOĞLU Yavuz Selim		
Masonluk Tarihimizde 1881 - 1918 Dönemi	146	41
AKARLI D. Hüseyin		
Masonluk Ne Değildir?	146	54
AKSEL Yavuz		
Mimar Sinan Dergisinin 145. - 147. Sayıları Fihristi	147	77
AYAN Tamer		
Hürriyet Kahramanı Resneli Niyazi Bey (1873 - 1913)	145	36
Altıncı Büyük Üstat Rıza Tevfik Bölükbaşı (1869 - 1949)	146	13
AYTAÇ Sıtkı		
İlkel Toplumlarda İnisiyasyon	147	31
B		
BURAL Mehmet		
Hasenat	145	63
E		
EVÇİLERLİ Salih		
Büyük Üstat Mesajı	145	4
Büyük Üstat Mesajı	146	4
Büyük Üstat Mesajı	147	4

K

KAPYALI Can

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Dönemindeki Masonlar

147

9

KURTOĞLU Mehmet

Ahlâk Üzerine

147

53

L

LAYİKTEZ Celil

Türk ve Pers Hürmasonluğunda ve
Para - Masonik Teşkilâtlarında Gnostik /
Sûfi Sembol ve Düşünceler

145

9

Ali Koç Locası

145

28

M

MESUTOĞLU Mehmet

Zıtlıkların Birlikteliği: Siyah ve Beyaz

147

45

Ş

ŞENKUT Ahmet

Emulasyon Locası

145

56

Y

YILDIRIM Halit

Sorumluluk Bilinci ve Kişisel Bütünlük

146

66

MİMAR SİNAN

Bulletin of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

ISSN 1301-2762

CONTENTS

6. Message from the Grand Master Salih EVCİLERLİ
9. Freemasons During the Period of
"National Chief" Can KAPYALI
31. Initiation in Primitive Societies..... Sıtkı AYTAÇ
45. Unity of Oppositions,
Black and White Mehmet MESUTOĞLU
53. On Ethics Mehmet KURTOĞLU
61. News from Lodges Mimar SİNAN
75. Obituaries Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 2008

NO : 147

